

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน
คนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

The Development of Media to Promoting Creative Tourism Activities
Reflecting Identity and Cultural Values of the upstream community
of Klong Tha Nae, Phatthalung Province.

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษยากาญจน์ โตพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุณอนันท์ นิรมล

เมษายน 2561

สัญญาเลขที่ RDG60A0001-001

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน
คนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

The Development of Media to Promoting Creative Tourism Activities
Reflecting Identity and Cultural Values of the upstream community
of Klong Tha Nae, Phatthalung Province.

คณะนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษยาภาณุจันท์ โตพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุณอนันท์ นิรมล

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย วช.-สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากที่เกื้อหนุนให้กระบวนการวิจัยเป็นไปด้วยดี โดยเฉพาะชุมชนเขาปู่คนต้นน้ำคลองท่าแนะซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ ศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีบรรพต และอุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาย่า ที่อำนวยความสะดวกให้แก่การวิจัยทั้งเชิงการจัดการเชิงพื้นที่ และองค์ความรู้เนื้อหาสาระ

ขอกราบขอบคุณปราชญ์ชุมชนที่ทรงปัญญาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์แก่นักวิจัยได้เปิดพื้นที่ความรู้ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันเป็นอัตลักษณ์ของเขাপู่ชุมชนคนต้นน้ำที่มีความรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นมรดกอันล้ำค่าแห่งชุมชนเชิงเทือกเขาบรรทัด

คุณค่าอันเกิดจากงานวิจัยเล่มนี้ขอมอบให้เป็นประโยชน์กับการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชนเขาปู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประกาศศักยภาพของชุมชนคนต้นน้ำที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสันติสุขตลอดมาและตลอดไป

กฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์

คุณอนันท์ นิรมล

เมษายน 2561

บทสรุปผู้บริหาร

ปัญหาของกลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีทั้งภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสีย การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาล้วนแล้วแต่เกิดจากมนุษย์ที่ขาดจิตสำนึกและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น จนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนที่ต้องพึ่งพาคลองสายนี้หล่อเลี้ยงชีวิต เป็นที่มาของการวิจัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนกลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (กฤษฎากาญจน์ โดพิทักษ์ และคณะ, 2559) ผลการวิจัยพบว่าขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสืบค้นภูมิปัญญา การพัฒนาจิตสำนึก และการเน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ หากแต่กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนและครูในระบบโรงเรียนเท่านั้นยังมีการเชื่อมโยงกับชุมชนค่อนข้างน้อย การวิจัยระยะต่อมาจึงออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน "คน น้ำ ป่าเขาปู่" เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความต้องการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งสองแบบ ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้เสมือนในรูปแบบของสื่อเสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) แบบเต็มรูปเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์เรียนรู้ผ่านมัลติมีเดีย คลิปวิดีโอ คลังภาพถ่าย ไปพร้อมกับสื่อสิ่งพิมพ์ นำเสนอแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่ตลอดสายน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยเรื่องราวแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวถูกคัดสรรจากชุมชน สื่อเสมือนจริงดังกล่าวมีคุณภาพเชิงเทคนิคและคุณภาพเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และสามารถสร้างการรับรู้ให้กับผู้ที่สนใจได้ ส่วนและแหล่งการเรียนรู้มีชีวิต ประกอบไปด้วยฐานการเรียนรู้ 3 ฐาน ได้แก่ ฐานคน ฐานน้ำ และฐานป่า วิทยากรเป็นปราชญ์ชุมชน โดยฐานการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ (ชัชวาล ชุมรักษา และคุณอนันท์ นิรมล, 2560)

ผลพลอยได้จากการวิจัยในขั้นตอนการคัดสรรเรื่องราวแหล่งการเรียนรู้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนพบว่า ชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ไม่ได้มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าเท่านั้น หากแต่ยังมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในชุมชนอีกมากมายที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกับวัฒนธรรม (cultural tourism) และใส่ใจกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของชุมชน (sustainable tourism) การสร้างมูลค่าและคุณค่าศิลปะวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีในท้องถิ่น และสามารถทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงมูลค่าและคุณค่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มักถูกโยงใยกับการเล่าเรื่องกับท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้ผู้มาเยือนมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่เกิดขึ้นตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหากแต่ยังสนับสนุนอัตลักษณ์ (identity) ของชุมชนท้องถิ่น (ภัทรพงศ์ อินทรกำเนต พันธุ์อาจ ชันรัตน์, มุทริกา พุกษาพงษ์, ธนพนธ์ ตั้งตระกูล, 2553 : 27-33)

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน (ภูริวิจน์ เดชอุ่ม, 2556, น. 331) ได้แก่ (1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม (2) การสร้างความโดดเด่นและความแตกต่าง (3) การหยั่งรู้ความต้องการของตลาดในเชิงลึก (4) การเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และ (5) การปรับเปลี่ยนกลวิธีในการพัฒนาการตลาด ดังนั้นการที่จะทำให้เกิดมิติของกิจกรรมจึงควรมีการค้นหาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนเขาปู่ และนำเสนอผ่านสื่อเพื่อส่งเสริมการเข้าถึง (Accessibility) เอื้อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Activities) และจุดท่องเที่ยวของชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ (Attractions) ใน

รูปของการวิจัย "การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร" ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชนเป้าหมายซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย (1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ 32 คน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้าน (2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร 30 คน เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักวิชาการ (3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน 8 คน (4) ผู้เชี่ยวชาญการประเมินผลสื่อต้นแบบ 5 คน และ (5) นักท่องเที่ยว 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง และการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัย และการใช้วิธีการทางสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมายวิลคอกซัน

ผลการวิจัย

(1) ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร มีอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมดังนี้ อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื้อสิ่งเหนือธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและห่วงใยกันทรัพยากรธรรมชาติ อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรม

ของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ จุดชมวิวกวนไข่หอด จุดชมวิวม้าฝิ่ง ถ้ำมัจฉาปลาวน วัด ถ้ำเก่า ถ้ำเทวดา ถ้ำถาษี และถ้ำสาย

(2) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นสื่อเสมือนจริงใช้เทคโนโลยี AR (Augment Reality) แบบเต็มรูปแบบประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยวเขาปู่ และสื่อวีดิทัศน์ ใช้งานผ่าน HP reveal application โดยมีคุณสมบัติด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค และความเป็นไปได้ทางปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก และคุณสมบัติด้านการตอบสนองกับความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

(3) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีผลการประเมินคุณลักษณะของสื่ออยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีผลการประเมินคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

(4) ผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.87 (\pm 0.87)$ และ $3.91 (\pm 0.87)$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องของ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ควรนำต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้แพร่หลาย ทั้งนี้เพื่อให้ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนในระบบและนอกระบบทดลองใช้สื่อส่งเสริมการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นการขยายผลและเผยแพร่ส่งเสริมการใช้สื่อให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดสรรในการวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเยาวชนนักสื่อสารส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อดิจิทัลทั้งนักเรียนในระบบโรงเรียนและนอกระบบ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมยิ่งขึ้นโดยการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพจนมีความพร้อม

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ	RDG60A0001-001
โครงการวิจัย	การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
หัวหน้าโครงการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากาญจน์ โดพิทักษ์
ระยะเวลาดำเนินงาน	10 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561)

การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (2) เพื่อออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (3) เพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย (1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ 32 คน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้าน (2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง 30 คน เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักวิชาการ (3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน 8 คน (4) ผู้เชี่ยวชาญการประเมินผลสื่อต้นแบบ 5 คน และ (5) นักท่องเที่ยว 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมสมอง และการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัย และการใช้วิธีการทางสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเครื่องหมายวิลคอกซัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมดังนี้ อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื้อสิ่งเหนือธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ จุดชมวิวกวนไข่หัด จุดชมวิวกวนผ้าง ถ้ำมัจฉาปลาวน วัดถ้ำเก่า ถ้ำเทวดา ถ้ำฤาษี และถ้ำสาย

(2) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นสื่อเสมือนจริงใช้เทคโนโลยี AR (Augment Reality) แบบเต็มรูป

ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยวเขาปู่ และสื่อวีดิทัศน์ใช้งานผ่าน HP reveal application โดยมีคุณสมบัติด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค และความเป็นไปได้ทางปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก และคุณสมบัติด้านการตอบสนองกับความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

(3) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรม ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีผลการประเมินคุณลักษณะของสื่ออยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีผลการประเมินคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารอยู่ในระดับค่อนข้างมาก (4) ผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.87 (\pm 0.87)$ และ $3.91 (\pm 0.87)$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ สื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อัตลักษณ์ชุมชน

Abstract

Project ID	RDG60A0001-001
Project title	The Development of Media to Promoting Creative Tourism Activities Reflecting Identity and Cultural Values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung Province
Researcher	Assistant professor Krittayakan Topithak, Ph.D.
Duration	10 months (from 1 May 2017 to 28 February 2018)

This research is consisted of 3 objectives: (1) to study and select tourism activities reflecting the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province; (2) to design a prototype of media to promote creative tourism activities reflecting the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province; and (3) to evaluate the prototype of media to promote creative tourism activities reflecting the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province. The sample was selected from the objective models: (1) 32 key informants for the identity and cultural values of the upstream community, local wisdom scholars, formal leaders, informal leaders and representatives from each village; (2) 30 key informants for the selection of creative tourism activities that reflect the identity and cultural values of the upstream community in Klong Tha Nae, Phatthalung province, stakeholders and scholars; (3) 8 key informants for creative tourism activities that reflect the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province; 4) 5 media assessment experts and (5) 30 tourists. Data were collected by interview, the use of group process, brainstorming and questionnaire and analyzed by Inductive method and statistical methods: mean standard deviation and the Wilcoxon sign rank test.

The results of the study show that: (1) the upstream community of Klong Tha Nae has the identity and cultural values in speaking southern Thai dialect, eating healthy local food, having sincere greetings, having kinship relationships, believing in supernatural, cherishing natural resources, and having the belief in the effect of Nora teacher towards the community life. Therefore, the result of selecting creative tourism activities which reflect the identity and cultural values are Kuan Kai Hod viewpoint, Pha Phueng viewpoint, Mat Cha Pla Won cave, Thum Kao temple, Tevada cave, Ruesi cave and Sai cave.

(2) The prototype media to promote creative tourism activities reflecting the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province is the virtual media with full AR (Augment Reality) technology including printed map of Khao Pu and the video with HP reveal application. This media has the technical accuracy and practical possibilities between quite high to high level. Furthermore, the level of response to community needs is quite high.

(3) The prototype media promoting creative tourism activities that reflect the identity and cultural values of the upstream community of Klong Tha Nae, Phatthalung province has evaluation results for its features in quite high level.

(4) The evaluation results of the media features and its quality in communication are 3.87 (± 0.87) and 3.91 (± 0.87) which significantly higher than the criterion level (3.50) at .05.

Keyword: Media in the Promotion of Tourism, Creative Tourism, Community Identity

สารบัญเนื้อหา

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปผู้บริหาร.....	ข
บทคัดย่อ.....	จ
Abstract.....	ช
สารบัญเนื้อหา.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ตอนที่ 1 บริบทชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	10
ตำนานอันเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ.....	10
ประวัติความเป็นมา.....	11
ที่ตั้ง.....	12
ภูมิประเทศ.....	12
จำนวนประชากรและอาชีพ.....	13
สถาบันในชุมชน.....	13
การบริการพื้นฐาน.....	14
ทรัพยากรธรรมชาติ.....	15

สารบัญเนื้อหา (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน.....	15
ความหมายของอัตลักษณ์.....	15
วงจรแห่งวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์.....	16
ประเภทของอัตลักษณ์.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน.....	17
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	21
ความหมายและความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	21
องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	23
กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	25
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริง.....	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ระยะที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลอง ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัด พัทลุง.....	30
ระยะที่ 2 การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	37
ระยะที่ 3 การประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัด พัทลุง.....	40

สารบัญเนื้อหา (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลอง ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	44
ตอนที่ 2 ผลการออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลอง ท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	56
ตอนที่ 3 ผลการประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	67
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุป.....	71
อภิปราย.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	79
ภาคผนวก ก.....	80
ภาคผนวก ข.....	81
ประวัตินักวิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาปู่.....	34
3.2	แบบสำรวจกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาปู่.....	35
3.3	นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวชี้วัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	35
4.1	ผลการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ตำบลเขาปู่.....	46
4.2	ปฏิทินประเพณีท้องถิ่นตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง.....	48
4.3	ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	51
4.4	รายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่า ทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	54
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (n=7)	59
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำสาย(n=7).....	60
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจุดชมวิวควนไช้หด (n=7).....	61
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำฤาษี (n=7).....	62
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำเทวดา (n=7).....	63
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยววัดถ้ำเก่า (n=7).....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของ สื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำมัจฉาปลาวน(n=7).....	65
4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของ สื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจุดชมวิวดาฝั่ง (n=7).....	66
4.13	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n=30).....	67
4.14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณลักษณะ ของสื่อ (n=30).....	68
4.15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณภาพของ การทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ (n=30).....	69
4.16	ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพในการทำหน้าที่การ สื่อสารของสื่อกับเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50).....	70

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดหลักด้านการท่องเที่ยว.....	7
1.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2.1	แผนที่ตำบลเขาปู่.....	13
2.2	วงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์.....	16
3.1	แบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ พัทลุง.....	33
3.2	ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง.....	36
3.3	ตัวอย่างแบบประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ).....	39
3.4	ตัวอย่างแบบประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (สำหรับนักท่องเที่ยว).....	42
4.1	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ตำบลเขาปู่ 1.....	57
4.2	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ตำบลเขาปู่ 2.....	58

บทที่ 1

บทนำ

สัญญาเลขที่ RDG60A0001-001

หน่วยงานสังกัด มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้รับผิดชอบและหน่วยงาน ประกอบด้วย

หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษยาภาณุจัน โตพิทักษ์

ผู้ร่วมงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุณอนันท์ นิรมล

นักวิจัยชุมชน นางสาวนิชานันท์ สุขสวัสดิ์

หน่วยงานหลัก คณะศึกษาศาสตร์

หน่วยงานสนับสนุน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำเภอศรีบรรพต อุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาเย่า

หน่วยงานร่วมโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่

ระยะเวลาดำเนินการ : 10 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2561)

ความเป็นมา หลักการและเหตุผล

คลองท่าแนะเป็นแหล่งน้ำที่เปรียบเสมือนสายเลือดหล่อเลี้ยงคนลุ่มน้ำคลองท่าแนะมาเป็นเวลายาวนาน โดยมีเทือกเขาบรรทัดด้านทิศตะวันตกเป็นต้นกำเนิดแห่งแหล่งน้ำ ระยะทางยาว 42 กิโลเมตรไหลผ่านที่ราบลุ่ม ตำบลตะพานตำบลเขาปู่ ตำบลเขาเย่า อำเภอศรีบรรพต ตำบลดอนทราย ตำบลชะมวง ตำบลควนขนุน ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน และไหลลงสู่ทะเลน้อยที่บ้านประเหนือ ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน ซึ่งคนในชุมชนคนต้นน้ำรู้จักในชื่อของ "คลองใหญ่" ลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีอาณาเขตครอบคลุม 3 อำเภอ คือ อำเภอศรีบรรพต อำเภอควนขนุน และอำเภอเมือง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 395 ตารางกิโลเมตร หรือ 246,785 ไร่ มีลุ่มน้ำย่อยจำนวน 13 สาย คนลุ่มน้ำคลองท่าแนะส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คนต้นน้ำทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ คนกลางน้ำทำสวนยางพาราและทำนา ส่วนคนปลายน้ำทำนา (กฤษยาภาณุจัน โตพิทักษ์ และคณะ, 2559, น. 2)

นับตั้งแต่ปี 2558 มหาวิทยาลัยทักษิณได้ทำวิจัยเชิงพื้นที่ "การบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาคลองป่าพะยอม-คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" โดยมีโจทย์การวิจัยมาจากท้องถิ่น คลัสเตอร์กระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการได้ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัยพบว่า ปัญหาของลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีทั้งภาวะน้ำแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสีย ซึ่งล้วนการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาล้วนแล้วแต่เกิดจากมนุษย์ที่ขาดจิตสำนึกและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทั้งสิ้น จนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนที่ต้องพึ่งพาคลองสายนี้

หล่อเลี้ยงชีวิต จึงเป็นที่มาของการวิจัยกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนกลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (กฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์ และคณะ, 2559) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนกลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) แนวคิด (2) เป้าหมาย (3) เงื่อนไข (4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ (5) การประเมินผลและการนำเสนอผล และ (6) การวางแผนปรับปรุงพัฒนา ขั้นตอนการจัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การสืบค้นภูมิปัญญา การพัฒนาจิตสำนึก และการเน้นย้ำรำลึกด้วยสื่อ จุดเน้นของกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนและครูในระบบโรงเรียนยังมีการเชื่อมโยงกับชุมชนค่อนข้างน้อย

การวิจัยระยะต่อมาก็้ออกแบบให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน "คน น้ำ ป่าเขาปู่" เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีความต้องการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทั้งสองแบบ ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้เสมือนในรูปแบบของสื่อเสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) แบบเต็มรูปเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์เรียนรู้ผ่านมัลติมีเดีย คลิปวิดีโอ คลังภาพถ่าย ไปพร้อมกับสื่อสิ่งพิมพ์ นำเสนอแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่ตลอดสายน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยเรื่องราวแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวถูกคัดสรรจากชุมชน และนำเสนอเป็นแหล่งการเรียนรู้ 14 แหล่งการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยแหล่งการเรียนรู้ในพื้นที่ต้นน้ำ 7 แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า และน้ำตกเหรียญทอง เป็นแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ วัดถ้ำพระเก๋า และสำนักสงฆ์ถ้ำเพชร และเป็นแหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพในชุมชน 3 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตรกลุ่มกล้วยไข่แก้ว ศูนย์ไอซีที ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลทำนายนอกประสงค์ ส่วนในพื้นที่กลางน้ำมี 2 แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพในชุมชน ทั้ง 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านม่วงหลาดใต้โหนด ส่วนพื้นที่ปลายน้ำมี 5 แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย (เขตรักษาพันธุ์สัตว์) และวัดภูเขาทอง เป็นแหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพในชุมชน 3 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ เส้นทางศึกษาวิถีชุมชนบ้านทะเลน้อย กลุ่มผลิตปลาตุ๋นปลอดสารพิษทะเลน้อย และหมู่บ้านหัตถกรรมกระจูด สื่อเสมือนจริงดังกล่าวมีคุณภาพเชิงเทคนิคและคุณภาพเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และสามารถสร้างการรับรู้ให้กับผู้ที่สนใจได้ ส่วนและแหล่งเรียนรู้มีชีวิตประกอบไปด้วยฐานการเรียนรู้ 3 ฐาน ได้แก่ ฐานคน ฐานน้ำ และฐานป่า วิทยากรเป็นปราชญ์ชุมชน โดยฐานการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ (ชัชวาล ชุมรักษา และคุณอนันท์ นิรมล, 2560)

ผลพลอยได้จากการวิจัยในขั้นตอนการคัดสรรเรื่องราวแหล่งการเรียนรู้โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนพบว่า ชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ไม่ได้มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าเท่านั้น หากแต่ยังมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในชุมชนอีกมากมายที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นมิติที่ชุมชนมีความต้องการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีพัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจกับวัฒนธรรม (cultural tourism) และใส่ใจกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของชุมชน (sustainable tourism) สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้กำหนดพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมให้เป็นหัวใจ

สำคัญของการพัฒนาประเทศ อันนำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative tourism) ที่มีความท้าทายสำหรับผู้ดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ การสร้างมูลค่าและคุณค่าศิลปวัฒนธรรมและวัตถุที่มีในท้องถิ่น และสามารถทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงมูลค่าและคุณค่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มักถูกโยงโยกับการเล่าเรื่องกับท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้ผู้มาเยือนมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่เกิดขึ้นตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว หากแต่ยังสนับสนุนอัตลักษณ์ (identity) ของชุมชนท้องถิ่น (ภัทรพงศ์ อินทรกำเนต พันธุ์อาจ ชันรัตน์, มุทริกา พุกษาพงษ์, ธนพนธ์ ตั้งตระกูล, 2553 : 27-33)

ในขณะที่องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization, UNWTO) ได้ประเมินไว้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเพิ่มขึ้นจาก 21.1 ล้านคนในปี พ.ศ.2533 เป็น 59.6 ล้านคนในปี พ.ศ.2550 และจะเพิ่มเป็น 133.3 ล้านคนในปี พ.ศ. 2563 นั้นกลุ่มของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่เองก็มีแนวโน้มที่จะแสวงหาทิศทางการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ (new travel paradigm) ที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวมวลชน (Mass tourism) แบบเดิมที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจ (sun-sea-sex tourism) หรือการการเยี่ยมชม วัฒนธรรมที่แปลกแตกต่าง (cultural tourism) (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ พิเชฐ สายพันธ์ อรุมา เตพละกุล และธีระ สินเดชารักษ์, 2556) การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จึงเป็นทางเลือกที่ซึ่งเน้นความผูกพัน (engaged) ของนักท่องเที่ยว (ผู้มาเยือน-guest) กับผู้ถูกท่องเที่ยว (เจ้าบ้าน-host) สนใจการเข้าไปเรียนรู้และมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในพื้นที่ท่องเที่ยว (authentic-active participation) ซึ่งรูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยวดังกล่าว จะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและ เจ้าของบ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตนไปร่วมกันซึ่งจะก่อให้เกิดความ จดจำประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ของการท่องเที่ยว (understanding specific cultural of the place) และโดยการท่องเที่ยวแนวใหม่นี้ยังถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะรักษาความสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืนอีกด้วย

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะสะท้อนศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย 5A (Tourism Western Australia, 2008; วิสาข์ สอตระกูล, 2558; บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548, น. 60-69; วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2550 อ้างถึงใน ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2556; วิภา ศรีระทุ, 2551) ได้แก่ จุดท่องเที่ยว (Attractions) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Accessibility) การบริการและความสะดวกสบาย (Amenities & Accommodation) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจาก Passive Consumer เป็น Active Consumer โดยมีกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน (ภูริวัจน์ เดชอ้อม, 2556, น. 331) ได้แก่ (1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม (2) การสร้างความโดดเด่นและความแตกต่าง (3) การหยั่งรู้ความต้องการของตลาดในเชิงลึก (4) การเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และ (5) การปรับเปลี่ยนกลวิธีในการพัฒนาการตลาด ดังนั้นการที่จะทำให้เกิดมิติของกิจกรรมจึงควรมีการค้นหาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนเขาปู่ และนำเสนอผ่านสื่อเพื่อส่งเสริมการเข้าถึง (Accessibility) เอื้อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Activities) และจุดท่องเที่ยวของชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ (Attractions) ในรูปของการวิจัย "การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ"

จังหวัดพัทลุง" ทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชนเป้าหมายซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสะดวกทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตการวิจัย

การนำเสนอขอบเขตของการวิจัยนำเสนอตามระยะของการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ พื้นที่ต้นน้ำคลองท่าแนะครอบคลุมตำบลเขาปู่หรือพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่

2. แหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 32 คน ได้แก่ (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 4 คน (2) ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 14 คน ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จากแต่ละหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน (3) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มในชุมชน จำนวน 3 คน (4) ตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน

- 2.2 ข้อมูลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักวิชาการ จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน (2) ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 15 คน (3) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มในชุมชน จำนวน 5 คน (5) นักวิชาการในพื้นที่จำนวน 5 คน

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งได้จากการเลือกแบบลูกโซ่ จำนวน 8 คน

3. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ (1) อัตลักษณ์และคุณค่าของวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ระยะที่ 2 การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ (1) รายงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 และ (2) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญครอบคลุมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และปราชญ์ชาวบ้านชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ต้นแบบสื่อส่งต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ระยะที่ 3 การประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบโควต้าโดยเลือกนักท่องเที่ยวที่มีบริบทแตกต่างกัน

2. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ผลการประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

นิยามศัพท์เฉพาะ

อัตลักษณ์และคุณค่าของวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่แสดงตัวตนของชุมชน อันเกิดจากการให้ความหมายหรือค่านิยมของชาวชุมชนคนต้นน้ำในบริบทของพื้นที่ตำบลเขาปู่ บนพื้นฐานของความเหมือนกันในด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ผ่านประสบการณ์ ความทรงจำ เรื่องราว และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ชาวชุมชนมีส่วนร่วม จนทำให้ชาวชุมชนตระหนักถึงลักษณะร่วมของชุมชน หรือเกิดสำนึกร่วมว่าชุมชนของเรามีลักษณะแตกต่างไปจากชุมชนอื่นอย่างไร จนนำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นธรรมเนียมประเพณีของชุมชนที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนและมีความต่างจากชุมชนอื่น โดยแบ่งวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

หมายถึง การปฏิบัติการการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากการเป็นผู้รับ (passive consumer เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ร่วมสร้าง (active consumer) เน้นถึงความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้านเป็นผลให้เกิดความประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ได้แก่ จุดท่องเที่ยว (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities และ Accommodation) มีการอำนวยความสะดวก ทั้งที่พักแรม ระบบสาธารณูปโภค การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย

สื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

หมายถึง ช่องทางการสื่อสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้สื่อสารเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ สื่อเสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) แบบเต็มรูปเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์เรียนรู้ผ่านมัลติมีเดีย คลิปวิดีโอ คลังภาพถ่าย ไปพร้อมกับสื่อสิ่งพิมพ์

ผลการประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

หมายถึง คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่สะท้อนคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ

ชุมชนคนต้นน้ำ

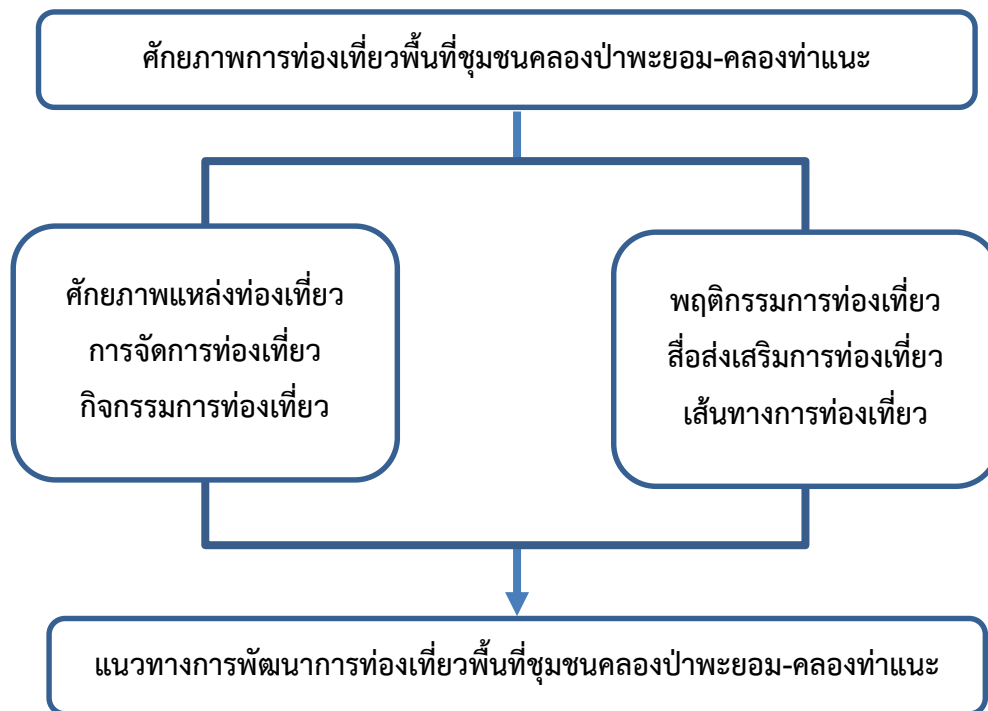
หมายถึง กลุ่มคนต้นน้ำคลองท่าแนะ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่ชุมชนเขาปู่ ตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะรับรู้ถึงอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์และแตกต่างกว่าพื้นที่อื่น
2. ได้สื่อต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่สามารถนำไปประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการเข้าถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะได้
3. ตัวแทนชุมชนนักวิจัยชุมชนเกิดการพัฒนาคิดเชิงระบบ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งนอกจากจะแก้ปัญหาของชุมชนแล้วยังเป็นการพัฒนาคนไปพร้อมกัน

กรอบแนวคิดในการดำเนินงาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มีการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนใน 2 มิติ ได้แก่ อุปสงค์หรือความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และอุปทานหรือความต้องการขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งโครงการวิจัย "การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" อยู่ในมิติของอุปทานหรือความต้องการขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียดแสดงเป็นกรอบแนวคิดหลักด้านการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดหลักด้านการท่องเที่ยว

อนึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะสะท้อนศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Western Australia, 2008; วิสาข์ สอตระกุล, 2558; บุญเลิศ จิตตังวัฒนา, 2548, น. 60-69; วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2550 อ้างถึงใน ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2556; วิภา ศรีระทุ, 2551) มีดังนี้

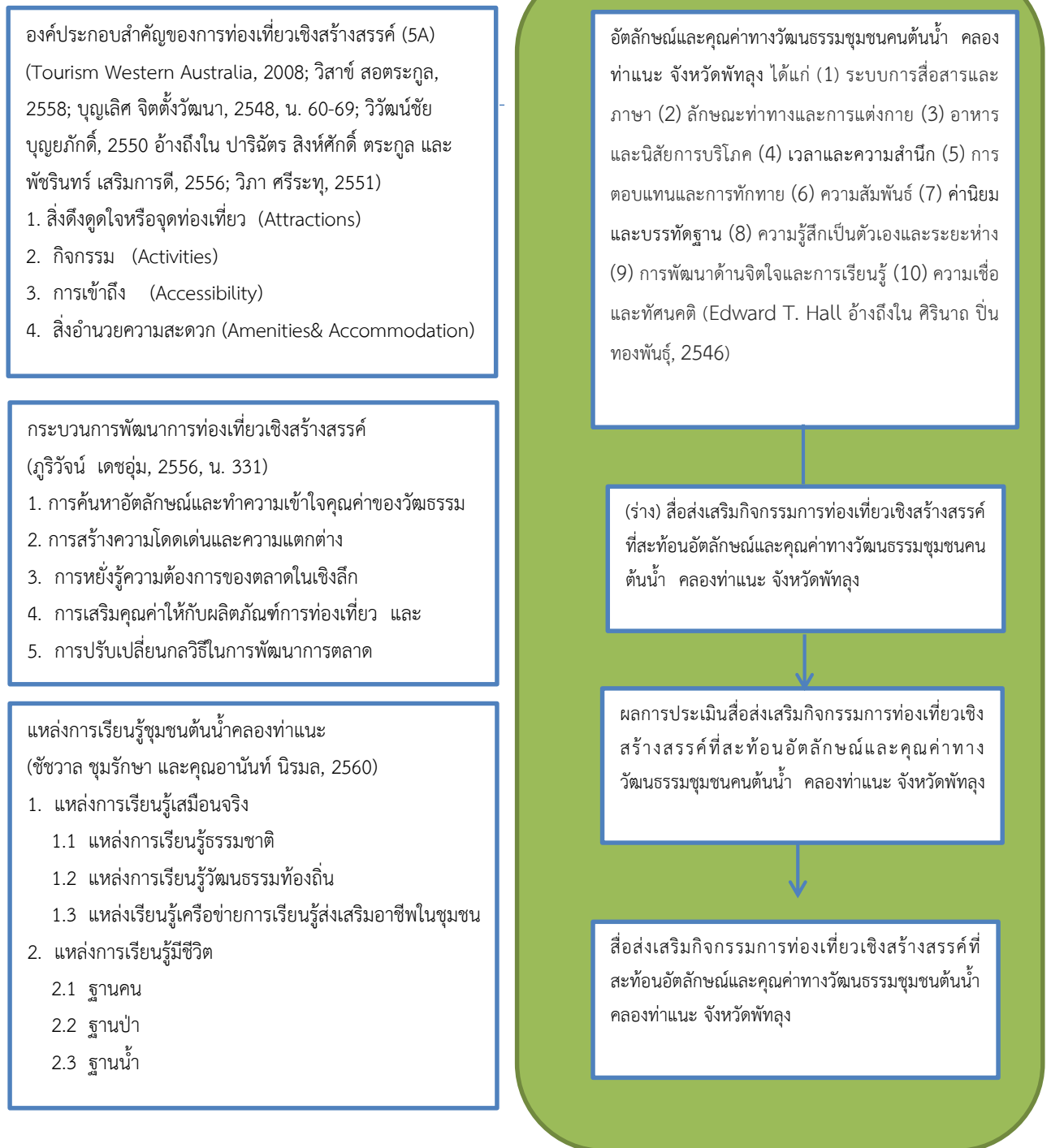
1. จุดท่องเที่ยว (Attraction) มีลักษณะที่ความสวยงาม มีลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. กิจกรรม (Activities) มีความหลากหลายและความสร้างสรรค์ของกิจกรรมในพื้นที่ โอกาสการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
3. การเข้าถึง (Access) มีการเข้าถึงได้สะดวกและปลอดภัย ทั้งสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองหรือตัวชุมชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities และ Accommodation) มีการอำนวยความสะดวก ทั้งที่พัก แรม ระบบสาธารณูปโภค การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจาก Passive Consumer เป็น Active Consumer โดยมีกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน (ภูริวัจน์ เดชอุ่ม, 2556, น. 331) ได้แก่ (1) การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม (2) การสร้างความโดดเด่นและความแตกต่าง (3) การห้รู้ความต้องการของตลาดในเชิงลึก (4) การเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และ (5) การปรับเปลี่ยนวิถีในการพัฒนาการตลาด โดย วัฒนธรรมก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทำให้เราแตกต่างจากคนกลุ่มอื่นๆ โดยแบ่งวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม (Edward T. Hall อ้างถึงใน ศิริินถ ปิ่นทอง พันธุ์, 2546) ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

ทุนเดิมจากการวิจัยในระยะที่ 2 มีการพัฒนาสื่อนำเสนอแหล่งเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้เสมือนในรูปแบบของสื่อเสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี Augmented Reality (AR) แบบเต็มรูปเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์เรียนรู้ผ่านมัลติมีเดีย คลิปวิดีโอ คลังภาพถ่าย ไปพร้อม กับสื่อสิ่งพิมพ์ในพื้นที่ต้นน้ำ 7 แหล่งการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า และน้ำตกเหวี่ยงทอง เป็นแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น 2 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ วัดถ้ำพระเก๋า และสำนักสงฆ์ถ้ำเพชร และเป็นแหล่งเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ส่งเสริมอาชีพในชุมชน 3 แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากการเกษตรกลุ่มกล้วยไข่แก้ว ศูนย์ไอซีที ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลทำนายนกประสงค์ และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีชีวิต ประกอบไปด้วยฐานการเรียนรู้ 3 ฐาน ได้แก่ ฐานคน ฐานน้ำ และฐานป่า พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาช้ชุมชนทำบทบาทวิทยากรประจำฐาน โดยฐานการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ (ชัชวาล ชุมรักษา และคุณอนันท์ นิรมล, 2560) และด้วยความต้องการของชุมชนต้นน้ำคลองท่าแนะที่มีเจตนารมย์ในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กอปรกับนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่เน้นการท่องเที่ยวเป็นหลัก การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ การที่จะทำให้เกิดมิติของกิจกรรมจึงควรมีการค้นหาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนเขาปู่ และนำเสนอผ่านสื่อเพื่อส่งเสริมการเข้าถึง (Accessibility) เอื้อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Activities) และจุดท่องเที่ยวของชุมชนคนต้นน้ำเขาปู่ (Attractions) การวิจัย "การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" จึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework) ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

รายงานเอกสารงานวิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอนด้วยกัน ดังนี้
 ตอนที่ 1 บริบทชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
 ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน
 ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
 ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริง
 มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตำนานอันเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ

เขาปู่มีตำนานเล่าว่า มีเขาอยู่ทั้งหมด 3 ลูก คือ เขาปู่ เขาย่า และเขาป่าแห้ว เป็นที่มาของการตั้งชื่อบ้านนามเมืองแห่งขุนเขา ซึ่งได้เล่าขานกันว่า “ตาปู่” เดิมชื่อว่า “ตาวีสัย” เป็นลูกตาพลและยายพัน ตั้งถิ่นฐานอยู่ “บ้านโพธิ์ไต้” หมายถึงต้นโพธิ์ที่ลำต้นขึ้นเอียงไม่ตั้งตรง ตาปู่ (ตาวีสัย) มีอาชีพเป็นช่างเหล็ก มีน้องชายหนึ่งคนชื่อว่า “ตาจัน” (ตาขุนจัน) มีอาชีพเป็นช่างทอง ตาจันมีภรรยาชื่อว่า “ยายมี” ไปตั้งรกรากที่บ้านโพรงขาม (บ้านโพรงงู ในปัจจุบัน) ต่อมาตาจัน (ตาขุนจัน) ได้เลิกอาชีพช่างทองหันมาประกอบอาชีพกสิกรรมโดยการเลี้ยงวัวฝูง (เลี้ยงแบบปล่อยทุ่ง) ปัจจุบัน ตาจัน (ตาขุนจัน) มีผู้คนตำบลเขาย่าต่างได้ให้ความเคารพนับถือยำเกรงต่อกิตติศัพท์คำร่ำลือโดยได้ปั้นรูปเหมือนของตาจันไว้ ณ หมู่ที่ 9 ต.เขาย่า (สำนักสงฆ์ศรีบรรพต) เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รำลึกกราบไหว้บูชา ครอบครัวของตาพลและยายพัน ประกอบอาชีพจนถึงขั้นเป็นเศรษฐี แต่ตาปู่ (ตาวีสัย) เป็นคนชอบเที่ยวเร่ร่อนไปเรื่อยเกือบทุกหัวเมืองและได้ไปอยู่อาศัยกับตาเพชร (ตาทึนเพชร : คำว่า ทึน เป็นคำบรรดาศักดิ์ หมายถึง ยศหรือตำแหน่งกำนันในสมัยอดีต) ซึ่งเป็นเพื่อนรักและเป็นน้องชายของ “เจ้มานะ (ย่า)” ชาวมุสลิมจากที่ปู่ (ตาวีสัย) ได้ไปคลุกคลีอาศัยอยู่กับเพื่อนรัก ทำให้ปู่ (ตาวีสัย) เกิดหลงรักพี่สาวของเพื่อนและสมหวังได้อยู่กินกันอย่างมีความสุขเป็นเวลาช้านาน จนวันหนึ่งตาวีสัยเกิดคิดถึงบ้าน จึงหนีจากย่ามาโดยมิได้บอกกล่าวย่า ส่วนย่านั้นพอรู้ว่าปู่หนีกลับบ้านเสียแล้วก็ออกตามหาและได้มาตั้งรกรากแถบเชิงเขาอยู่กินกับปู่อย่างมีความสุข แต่ปู่ชอบเที่ยวเตร่เดินทางไปทุกที่อย่างที่กำลังมาแล้วและไปมีเมียชื่อน้อยชื่อว่า “ป่าแห้ว” ย่ารู้ข่าวและทนไม่ได้ที่ตาปู่มีเมียชื่อน้อย จึงชักชวนลูกหลานส่วนหนึ่งอพยพหนีไปทางทิศตะวันออกและได้ตั้งบ้านเรือนใกล้เชิงเขาลูกหนึ่ง ย่าเศร้าโศกเสียใจจนสิ้นลม ต่อมาที่ตรงนั้นได้กลายเป็นภูเขา ชื่อว่า “เขาย่า” กลายเป็นชุมชนใหญ่และเป็นหนึ่งในสามตำบลของอำเภอศรีบรรพต จวบจนปัจจุบัน

ตาปู่ (ตาวีสัย) พอทราบว่าย่าเสียชีวิตแล้ว ก็รำพึงรำพันโศกเศร้าจนสิ้นใจ กลายเป็นภูเขาและเป็นสิ่งสถิตของดวงวิญญาณตาปู่ ชื่อว่า “เขาปู่” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำตำบล ปัจจุบันกลายเป็น “ชุมชนเขาปู่” ที่มี

วัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณ เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีลักษณะเกื้อกูล เป็นชุมชนที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสังคมไทยปักษ์ใต้มีระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ วิถีชุมชนเกิดจากคนในชุมชนได้ร่วมกันบ่มเพาะจนหยั่งรากลึกกลายเป็นความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นการผลิตแบบพอเพียง การพึ่งพาตนเอง มีมิติรับความเชื่อประเพณีวัฒนธรรมที่แฝงไปด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นอันมีความเป็นอัตลักษณ์ (identity) ซึ่งเชื่อมโยงให้คนตกผลึกทางความคิดแปรเปลี่ยนเป็นวิถีชุมชนหรือวัฒนธรรมชุมชนหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (ความรู้พื้นบ้าน : folk wisdom) ที่ปลูกจิตสำนึกให้คนผูกพันกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ภายใต้วิถีที่เรียบง่าย สมถะและให้ความเคารพต่อธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญที่หล่อเลี้ยงชุมชนมานานนับศตวรรษ

ประวัติความเป็นมา

ชุมชนเขาปู่ ก่อตั้งเป็นชุมชนราวปี พ.ศ. 2240 ปรากฏจากหลักฐานการตั้งวัดถ้ำอติตอยู่ในเขตปกครองของอำเภอควนขนุน เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2421 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ตั้งเป็นกิ่งอำเภอศรีบรรพตขึ้น ชุมชนเขาปู่จึงได้มาอยู่ในเขตปกครองของกิ่งอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นอำเภอตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 110 ตอนที่ 179 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2436 จนถึงปัจจุบัน

การก่อตั้งชุมชนตามตำนาน “ตาปู่และย่า” ที่ได้เข้ามาตั้งรกรากเพราะเห็นว่าพื้นที่นี้มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำมาหากิน และได้ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมจนมีฐานะ มีลูกหลานมากมายจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ ชุมชนเขาปู่จึงมีความสัมพันธ์ “ระบบเครือญาติ” การติดต่อสื่อสารกับคนต่างถิ่นในอดีตนั้นแทบจะไม่มีเพราะการคมนาคมมีเพียงทางน้ำ คนท้องถิ่นดั้งเดิมเชื่อกันว่าเป็น “ชุมชนหนีนาย” เพราะลักษณะพื้นที่ตั้งชุมชนเป็นที่ราบเชิงเขา เป็นแอ่งกระทะ หุบเขาล้อมรอบ ยากต่อการติดต่อเดินทาง หากคนในชุมชนจะติดต่อค้าขายก็ต้องเดินทางข้ามคืน แล้วยังจะต้องระวังสัตว์ป่าทำร้ายด้วย

ในแง่การจัดระเบียบสังคมสู่ระบบมิติตามความเชื่อชุมชน ชุมชนมีความผูกพันกับ สิ่งเหนือธรรมชาติ “ตาปู่” ถือเป็นสิ่งเคารพนับถือและบูชา ชุมชนใช้ “ผี” (ตัวแทนบรรพบุรุษ คือ ตาปู่) เป็นเครื่องมือให้คนในชุมชนอยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อตกลงของชุมชนที่เชื่อมโยงกับสิ่งเหนือธรรมชาติ มาเป็นกุศโลบายการควบคุมชุมชน เช่น ใครทำผิดเงื่อนไข ข้อตกลง ถือว่าทำผิดต่อตาปู่ และจะต้องถูกลงโทษจากตาปู่ โดยเกิดอาเพศใด ๆ ที่เหนือธรรมชาติ เพื่อแสดงให้เห็นว่าคน ๆ นั้นทำผิด

ชุมชนเขาปู่มีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนความสัมพันธ์ระบบเครือญาติและความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติอันเป็นกุศโลบายอันแยบยลของบรรพบุรุษที่ผูกพันกับความดีงาม ได้แก่ โนราโรงครูและโนรา นาฏกรรมที่สืบสารวิถีผู้คนเชิงเขาบรรทัดพัทลุง กลุ่มนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

ชุมชนเขาปู่มีประเพณีท้องถิ่นสงกรานต์น้ำพระและรดน้ำผู้สูงอายุที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ในช่วง 13-15 เมษายนของทุกปี มีประเพณีหล่อเทียนพรรษาเขาปู่เขาย่าที่มีมาแต่ครั้งโบราณกาล ประเพณีตักบาตรเทโวหรือ “วันพระเจ้าเปิดโลก” การทำบุญเดือนสิบหรือวันรับส่งตายายทำบุญให้บรรพบุรุษของชุมชน นอกจากนี้มีงานชาวสวนชุมชนเขาปู่ประกวดแสดงผลไม้ในท้องถิ่นซึ่งเป็นอาชีพหลักของชุมชน กิจกรรมบวชป่าภูมิปัญญาการอนุรักษ์ป่าไม้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ชุมชนเขาปู่มีการละเล่นในท้องถิ่น “ลูกหวี” ของละเล่นสมัยโบราณทำมาจากลูกยางพารา แล้วนำมาเจาะรูสอดเส้นด้ายแล้วดึงเพื่อให้ลูกหวีหมุน

อาหารท้องถิ่นของชุมชนเขาปู่ ได้แก่ แกงน้ำเคื่อยอดหวาย หนำไร่ น้ำพริกวิถีคนเชิงเขา

แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนเขาปู่ ได้แก่ จุดชมวิวกวนไข่หอดอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวม้าฝิ่ง น้ำตกเหรียญทอง ล่องแก่งเหรียญงาม อ่างเก็บน้ำคลองท่าแนะ นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ วัดถ้ำเขาปู่ ถ้ำฤๅษี ถ้ำลอด-ถ้ำสาย

ที่ตั้ง

ตำบลเขาปู่ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดพัทลุง ห่างจากศาลากลางจังหวัดพัทลุง ประมาณ 35 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอศรีบรรพต ระยะทาง 6 กิโลเมตร มีเนื้อที่ (ข้อมูล กชช 2 ค ปี 2544) จำนวน 48,104 ไร่ หรือจำนวน 75 ตารางกิโลเมตร มีที่ดินสาธารณะประโยชน์ ประมาณ 8,432 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเนินสูง ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินลูกรัง จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 มีหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เขาปู่ รวม 11 หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1 บ้านโพธิ์เล (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายชูศักดิ์ มณีรัตน์
หมู่ที่ 2 บ้านไสประดู่ (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายจรูญ ทองทับทอง
หมู่ที่ 3 บ้านควนลม (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายจรูญศักดิ์ เกลาฉิด
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งยุง (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายสมศักดิ์ สุขยุง
หมู่ที่ 5 บ้านด่าน (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายโสภณ บัวทองเรือง
หมู่ที่ 6 บ้านเหรียญงาม (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายชินนทร คงอนันต์
หมู่ที่ 7 บ้านเขาป่าแห้ว (อพป)	กำนันตำบล ชื่อ นายอภิชาติ เกลาฉิด
หมู่ที่ 8 บ้านป่าตอ (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายประเสริฐ บุญแก้วคง
หมู่ที่ 9 บ้านในวัง (อพป)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายอิศม์กร เส็งทับ
หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะปรารักษ์ (กม)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายสมนึก เฟื่องนุ่น
หมู่ที่ 11 บ้านเขาปู่ (กม)	ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายดิเรก เกษม

ภูมิประเทศ

ทิศเหนือ จด อ่างเก็บน้ำวังเลน ตำบลเกาะเต่า อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ทิศใต้ จด ตำบลตะแพน อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก จด ตำบลเขาย่า อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันตก จด อำเภอเมือง จังหวัดตรัง

ชุมชนเขาปู่มีวัด 2 วัด ได้แก่ วัดถ้ำเขาปู่ หมู่ที่ 1 วัดใสประตู่ หมู่ที่ 2 และมีสำนักสงฆ์ถ้ำเพชร หมู่ที่ 9 มีสถานีนอนมัยประจำตำบลจำนวน 1 แห่ง มีอัตราการใช้น้ำประปาครัวละ 100 และมีตูยาม 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 และมีมวลชนจัดตั้ง ดังนี้

1. ลูกเสือชาวบ้าน 3 รุ่น จำนวน 450 คน
2. ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น จำนวน 110 คน
3. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2 รุ่น จำนวน 100 คน
4. กลุ่มเยาวชนต่อต้านภัยยาเสพติดกลุ่มทรายขาว จำนวน 13 คน
5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 8 กลุ่ม
6. โรงเรียนแปรรูปอาหารในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 2 กลุ่ม
7. ศูนย์สาธิตการตลาด จำนวน 2 กลุ่ม
8. ลานกีฬาระดับตำบล จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 11
9. ลานกีฬาระดับหมู่บ้าน จำนวน 5 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3, 7, 8, 9 และหมู่ที่ 10
10. กลุ่มเกษตรกรทำสวนเขาปู่ จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 450 คน
11. กลุ่มสหกรณ์ผลิตยางศรีบรรพต จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 107 คน
12. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 11 กลุ่ม
13. คณะกรรมการพัฒนาสตรี จำนวน 11 คณะ
14. กลุ่ม อสม. ตำบลเขาปู่ จำนวน 123 คน
15. ชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 219 คน
16. ชมรมออกกำลังกายระดับตำบล จำนวน 150 คน
17. คณะกรรมการพัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 11 คน
18. อาสาสมัคร ปปส. หมู่บ้าน จำนวน 11 หมู่บ้านๆ ละ 45 คน รวม 495 คน

การบริการพื้นฐาน

ชุมชนเขาปู่มีถนน 3 สาย คือ สายที่ 1 ถนนควนขนุน-เขาปู่ สายที่ 2 ถนนเขาปู่-ป่าพะยอม และสายที่ 3 ถนนเขาปู่-ควนดินสอ มีทำการไปรษณีย์ประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีจำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้าจำนวน 1,479 ครัวเรือน อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอศรีบรรพต

ชุมชนเขาปู่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยมีลำน้ำ/ห้วย 11 สาย มีลำคลอง 9 สาย บึง/หนอง/สระน้ำ 7 แหล่ง อ่างเก็บน้ำ 1 แหล่ง นอกจากนี้ชุมชนเขาปู่ยังมีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย 7 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 5 6 7 9 และ 10 บ่อน้ำตื้นส่วนตัว 194 บ่อ บ่อน้ำตื้นสาธารณะ 31 บ่อ ระบบประปาบาดาล 5 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 2 7 8 และ 10 บ่อบาดาลสาธารณะ 34 แห่ง ระบบประปาผิวดิน 4 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 3 4 และ 8 ถึง คสล.ขนาด 20 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 2 5 6 7 และ 9 โถงเก็บน้ำ 787 ลูก ถึงไฟเบอร์กลาส 12 ถึง สระน้ำจำนวน 21 สระ คลองส่งน้ำ 8 แห่ง ถึงปูนฉาบขนาด ๘33 จำนวน 27 ถึง กระจายอยู่ใน 9 พื้นที่

ทรัพยากรธรรมชาติ

ชุมชนเขาปู่เป็นมีทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า ถ้ำตาปู่ น้ำตกเหวเรียงทอง อ่างเก็บน้ำ ถ้ำลอด ถ้ำสาย ถ้ำมืด

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน

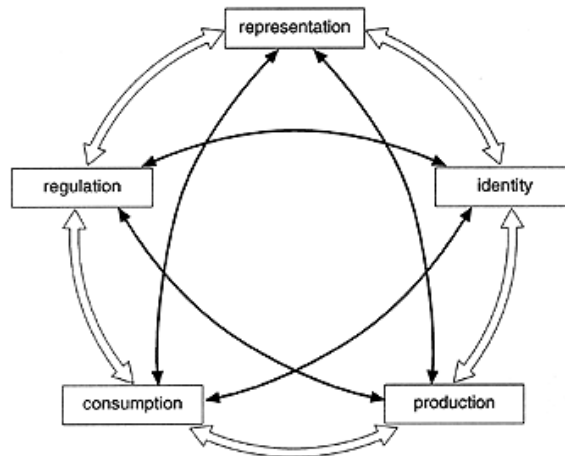
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชน ได้นำเสนอความหมายของอัตลักษณ์ วงจรแห่งวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์ ประเภทของอัตลักษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน ดังนี้

ความหมายของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ประกอบด้วยคำว่า อัต หมายถึง ตนหรือตนเอง และลักษณะ หมายถึงสมบัติเฉพาะตัว อัตลักษณ์จึงหมายถึง คุณสมบัติเฉพาะของตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) สำหรับอัตลักษณ์ของบุคคล คำนี้อาจหมายรวมถึงมิติ“ภายใน”ของความเป็นตัวเราทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และแนวคิดเกี่ยวกับตัวเองหรือการรู้จักตัวเอง (self-concept) รวมทั้ง สำนึกถึง“ความเป็นปัจเจก” ที่บุคคลเชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ทำให้รู้ว่า “เราคือใคร” และ “เราจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ตลอดจนโลกภายนอกที่แวดล้อมตัวเราอย่างไร” (กุสุมา ภูใหญ่, 2556) อัตลักษณ์เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชนหรือประเทศนั้น เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่นๆ (โชติกา ศรีประเสริฐ, 2554) ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงความเป็นตัวตนของชุมชนนั้นมักจะแสดงออกให้เห็นผ่านประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน อัตลักษณ์ของชุมชนจึงเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ร่วมของสมาชิกในชุมชนที่ผ่านกระบวนการยอมรับซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ความพยายาม ความต้องการหรือประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาหาร่วมกัน (ธีรยุทธ บุญมี, 2547) ดังนั้น อัตลักษณ์ของชุมชนคนต้นน้ำ จึงหมายถึงลักษณะเฉพาะที่แสดงตัวตนของชุมชน อันเกิดจากการให้ความหมายหรือคำนิยามของชาวชุมชนคนต้นน้ำ บนพื้นฐานของความเหมือนกันในด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ผ่านประสบการณ์ ความทรงจำ เรื่องราว และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ชาวชุมชนมีส่วนร่วมกัน จนทำให้ชาวชุมชนตระหนักถึงลักษณะร่วมของชุมชน หรือเกิดสำนึกร่วมว่าชุมชนของเรามีลักษณะแตกต่างไปจากชุมชนอื่นอย่างไร จนนำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นธรรมเนียมประเพณีของชุมชนที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนและมีความต่างจากชุมชนอื่น

วงจรวงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์

Hall & Du Gay (1996) อธิบายลักษณะของอัตลักษณ์ว่าไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หากแต่ก่อรูปขึ้นมาภายในวัฒนธรรม ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งถูกประกอบสร้างทางสังคม (social construct) และไม่มีสิ่งที่ยึดหนึ่งตายตัวหากแต่เป็นวงจรซึ่งมีผู้เรียกว่า วงจรแห่งวัฒนธรรม (circuit of culture) ดังนี้

ภาพที่ 2.2 วงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์

ที่มา: Hall & Du Gay (1996)

วงจรวงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์ อธิบายได้ว่า อัตลักษณ์ทั้งหลายมีกระบวนการถูกผลิต (produced) ให้เกิดขึ้นสามารถถูกบริโภค (consumed) และถูกควบคุมจัดการ (regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และยังมี การสร้างความหมายต่างๆ (creating meanings) ผ่านทางระบบต่างๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (symbolic systems of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้ หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา สอดคล้องกับ Edward T. Hall (อ้างถึงใน ศิรินาถ ปิ่นทอง พันธุ์, 2546) ที่เสนอว่า วัฒนธรรมก่อให้เกิดอัตลักษณ์ทำให้เราแตกต่างจากคนกลุ่มอื่นๆ โดยแบ่งวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบสนองและการพักกาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

การกำหนดอัตลักษณ์หรือการสร้างภาพเป็นตัวแทน อาจทำได้โดยเลือกดึงเอาคุณสมบัติของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวภาพ เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไปออกมาและลดทอนอัตลักษณ์บุคคลที่มีความน่าสนใจน้อยกว่าลงไป วิธีการลดทอนอาจทำได้โดย (1) ทำให้คุณสมบัติเหล่านั้นสุดขีดเกินจริงเพื่อให้เข้าใจง่าย (2) การสร้างอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามออกมา (3) ให้ค่ากับคู่ตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นมากไม่เท่ากัน เช่น ให้น้ำหนักความสำคัญและเชิงบวกกับด้านพระเอก ผู้ร้ายเป็นคู่ตรงข้าม ซึ่งการสร้างภาพนี้ต้องทำให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มเป้าหมายด้วย (Hall, 1977, p.258) การศึกษาอัตลักษณ์ของบุคคลหรือชุมชนเป็นการศึกษาจากภาพตัวแทนที่แสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือ

เครื่องหมายอัตลักษณ์ ซึ่งอาจจะแสดงผ่านสื่อต่างๆ หรือแสดงให้เห็นให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่น การใช้ภาษา ศาสนา เครื่องแต่งกาย และการบริโภค เป็นต้น

ประเภทของอัตลักษณ์

Goffman (1963, pp.118-121) ได้แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคลหรืออัตลักษณ์ของปัจเจก (individual identity) คือ ภาพของปัจเจก ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ความคิดความรู้สึกที่ปัจเจกมีต่อตัวเอง (ego identity) และภาพปัจเจกในสายตาคนอื่น (personal identity) โดยสังคมจะมีวิธีการระบุอัตลักษณ์ส่วนบุคคลแตกต่างกันไป อาทิ การใช้บัตรประชาชน หรือการพิมพ์ลายนิ้วมือระบุอัตลักษณ์ เป็นต้น

2. อัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) ของบุคคล คือ สถานภาพทางสังคม เช่น อาชีพ ชนชั้น เพศชาติพันธุ์ หรือศาสนาที่ปัจเจกบุคคลนั้นสังกัดอยู่ สังคมคาดหวังหรือเรียกร้องว่า ปัจเจกบุคคล ควรวางตนอย่างไร

อัตลักษณ์เป็นการเชื่อมต่อระหว่างความเป็นปัจเจก (individual) และสังคม (social respect) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ทำให้มีระบบคุณค่าติดมากับบทบาทหน้าที่นั้น นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์ที่ใกล้เคียงกับอัตลักษณ์ทางสังคม หรืออัตลักษณ์ร่วม (collective identity) เกิดจากความสนใจและประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม อัตลักษณ์ร่วมเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว เกิดขึ้นจากการผ่านการต่อสู้ทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ และปฏิกริยาทางสังคม (Ritzer, 2007)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน

มจรุรา สนวนศรี (2559, น.41) ทำวิจัย แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้อัตลักษณ์ที่มีต่อชุมชนตลาดน้ำบางน้ำผึ้งด้านวิถีชีวิต คือ มีอาชีพดั้งเดิมทำสวนเกษตรผสมผสาน ด้านวัฒนธรรมประเพณี คือ การมีอัยาศัยไมตรีและแสดงออกซึ่งไมตรีจิตต่อนักท่องเที่ยว และด้านการจัดการท่องเที่ยว คือ การมีเส้นทางจักรยานชมวิถีชีวิตชุมชน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความปลอดภัยและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อชุมชนด้านจัดการสถานที่ พบว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีความสะดวกในการเดินทาง ด้านการให้บริการร้านค้าและสินค้า พบว่า มีการให้บริการที่ดี สุภาพอ่อนน้อมและมีอัยาศัยที่ดี และด้านบุคลากร พบว่า มีการให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจและใส่ใจนักท่องเที่ยว สำหรับแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง พบว่า การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เส้นทางกิจกรรม การปรับปรุงภูมิทัศน์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

นุชนาฏ เชียงชัย (2558, น.ง) ทำวิจัยเรื่องการใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง และศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง จำนวน 400 คน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสอบถามด้วยแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่และร้อยละ นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดลำปางเป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาจังหวัดลำปางเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน เดินทางร่วมกับเพื่อน/เพื่อนร่วมงาน เดินทางด้วยรถโดยสารในช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดเทศกาล เป็นเวลา 2-3 วัน และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวระหว่าง 500-1,000 บาทต่อวัน เมื่อกล่าวถึงจังหวัดลำปางส่วนใหญ่นึกถึง "รถม้า" สิ่งที่น่าสนใจให้เลือกท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางมากที่สุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะคือวัดพระธาตุลำปางหลวง มีกิจกรรมที่สนใจคือเดินเล่น ถนนคนเดินกาดกองต้า ตลาดเงินโบราณ รับทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก แพนเพจ ทีวีท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งมีความประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยว และส่วนใหญ่จะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอีกครั้งแน่นอน ส่วนแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำปางทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำปาง พบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดลำปางอย่างต่อเนื่อง เช่น ส่งเสริมการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอันซีน และสนับสนุนให้เซรามิกเป็นสินค้าที่สร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดลำปาง

พัชรี ศรีสุวรรณ และวินัย คำสุวรรณ (2558, น.10) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาข้อความระบุอัตลักษณ์เพื่อสร้างตัวชี้วัดในการประเมินอัตลักษณ์โรงเรียนพระราชทาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาข้อความระบุอัตลักษณ์ศึกษาองค์ประกอบ และศึกษาความสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ที่พึงปรารถนาและอัตลักษณ์ที่เข้มแข็งของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาข้อความระบุอัตลักษณ์ของโรงเรียนพระราชทาน ได้แก่ นักเรียน 10 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน ผู้ปกครอง 5 คน กรรมการสถานศึกษา 3 คน ที่เข้าร่วมการประเมินรางวัลพระราชทานในปี 2552 รวม 25 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการจัดแยกข้อความระบุอัตลักษณ์ของโรงเรียนรางวัลพระราชทานเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในช่วงการประเมินโรงเรียนพระราชทาน จนกระทั่งได้รับรางวัลพระราชทาน ได้แก่ นักเรียน 3 คน ครู 3 คน ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน รวมจำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า ข้อความระบุอัตลักษณ์ที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นมีทั้งสิ้น 29 ข้อความ นำมาจัดลำดับความสำคัญของข้อความและแบ่งกลุ่ม ทำให้สามารถจำแนกอัตลักษณ์ของโรงเรียนรางวัลพระราชทานเป็น 2 ส่วน คือ อัตลักษณ์ที่พึงปรารถนา ประกอบด้วยข้อความระบุอัตลักษณ์ 17 ข้อความ ประกอบด้วยกลุ่มข้อความแสดงองค์ประกอบคือ (1) ความสำคัญ หมายถึง การที่สมาชิกระบุได้ถึงความสำคัญของโรงเรียนในลักษณะที่เป็นศูนย์กลางทางความคิดในมุมมองของสมาชิก (2) ความต่อเนื่อง หมายถึง การแสดงถึงความต่อเนื่องของความสำเร็จและคุณภาพ (3) ความพิเศษ หมายถึง ความแตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ ในด้านกลยุทธ์ กิจกรรมวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อม (4) ความมีชื่อเสียง หมายถึง ความสำเร็จของโรงเรียนที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อัน

ดีกับชุมชนและความสำเร็จในตัวนักเรียน อัตลักษณ์ที่เข้มแข็ง ประกอบด้วยข้อความระบุอัตลักษณ์ 12 ข้อความ ประกอบด้วยกลุ่มข้อความแสดงองค์ประกอบ คือ (1) ความเป็นสมาชิกภาพ หมายถึง ความภูมิใจของสมาชิกในฐานะบุคลากรของโรงเรียน (2) ความจงรักภักดี หมายถึง ความรู้สึกหรือมุมมองของบุคลากรที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน (3) ความคล้ายคลึงกัน หมายถึง มุมมองความคิดของบุคลากรที่แสดงถึงความคล้ายคลึงของตนเองกับโรงเรียนหรือบุคลากรอื่นๆ ในฐานะสมาชิกในโรงเรียนเดียวกันและจากการวิเคราะห์สถิติเชิงปริมาณพบอิทธิพลของอัตลักษณ์ที่พึงปรารถนาต่ออัตลักษณ์ที่เข้มแข็ง

อินทิดา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์ (2558, น.551) ได้ทำวิจัยอัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์เมืองโบราณอุทอง ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการสำคัญ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และ การประชุมสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า คนในพื้นที่เห็นว่า อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ของชุมชนเมืองโบราณ อุทอง ได้แก่ (1) มีผังเมืองโบราณเป็นรูปวงรี มีคูน้ำคันดินล้อมรอบสภาพภูมิศาสตร์ด้านหนึ่งเป็นภูเขาอีกด้านหนึ่ง เป็นน้ำ (2) มีหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแรกเริ่ม (3) มีโบราณสถาน เช่น เจดีย์ วัด (4) มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปสมัยทวารวดี ธรรมจักร ลูกปัด (5) มีมรดกทางธรรมชาติ คือสวนหินธรรมชาติขุนนางนา ส่วนอัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ได้แก่ (1) มีประเพณีตักบาตรเทโว-โรหณะ ณ วัดเขาทำเทียม (2) มีประเพณีลอยกระทงสวรรค์ 12 นักษัตร ณ วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม (3) มีเทศกาลกินเจและงานจิวของชาวไทยเชื้อสายจีน (4) มีพิธีกรรมไหว้ผีเจ้านายผีเทวดาและงานประเพณีแห่ธงสงกรานต์ของลาวครั้ง (5) มีประเพณี วัฒนธรรมชาติพันธุ์ 5 ชนเผ่าอุทอง ได้แก่ ไทยพื้นถิ่น ไทยจีน ไทยเวียง ไทยทรงดำ และลาวครั้ง ส่วนแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์เมืองโบราณอุทอง มีดังนี้ (1) กลยุทธ์การพัฒนาพื้นที่ชุมชนเมืองโบราณอุทอง ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูตัวโบราณสถาน และสภาพแวดล้อมรอบๆ พื้นที่ การจัดการภูมิทัศน์ในพื้นที่โบราณสถานและชุมชนโบราณ พัฒนาลำน้ำ เพื่อรองรับการล่องเรือชมเมือง เป็นต้น (2) กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาเรื่องราวที่บ่งบอกอัตลักษณ์เมืองโบราณอุทอง ด้วยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสำหรับ นักท่องเที่ยว จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ต่างๆ จัดตั้งหมู่บ้านวัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้/พิพิธภัณฑ์ลูกปัด เป็นต้น และ 3) กลยุทธ์สื่อสารเพื่อการตลาด ด้วยการสร้างตราสินค้าการท่องเที่ยวชุมชนเมืองโบราณอุทองให้เป็นที่ยอมรับ และใช้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ผสมผสานสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

เสริมศักดิ์ ขุนพล (2558, น.83) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชนเกาะยอการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชนเกาะยอโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชนจากการศึกษาเอกสารและศึกษา ภาคสนามโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ และสำรวจความคิดเห็นเชิงปริมาณของชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนเกาะยอ จำนวน 352 คน ผลวิจัย พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเชื่อชุมชนเกาะยอแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ ความเชื่อที่ผูกพันกับศาสนาและความเชื่อที่ผูกพันการดำรงชีวิตและทำมาหากินแสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมบุคคลและประเพณีต่างๆ ทั้งหมดอยู่หลักฐานของภูมิสถานที่มีอยู่เดิม ประกอบสร้างกับเรื่องเล่าหรือตำนานที่มีอยู่ใน

ท้องถิ่น ซึ่งในชุมชนต่างมองว่าสามารถนำไปสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมได้ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเกิดใหม่ของศาสนสถานในชุมชน แต่ไม่สามารถสร้างความเชื่อของชาวบ้านและยอมรับว่าเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนได้

นิรมล ขมหวาน (2557, น.1) ทำวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ กลุ่มผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ และกลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร การสำรวจภาคสนาม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจัดประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลและตีความแบบอุปนัยเพื่อสร้างข้อสรุปผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตลาดโบราณบางพลีมีอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และเกิดการยอมรับร่วมกันของชาวชุมชนและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน และเป็นสิ่งที่ครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยอัตลักษณ์ของชุมชนที่พบคือ (1) มีวิถีชีวิตชุมชนแบบแม่ค้าชุมชนตลาดริมน้ำ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตจริงที่ยังหลงเหลืออยู่ในสังคม (2) มีแบบแผนอาคารสถาปัตยกรรมแบบโบราณ (3) มีประเพณีรับบัว ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่และมีเพียงหนึ่งเดียวในประเทศไทย (4) มีหลวงพ่อโต อันเป็นที่เลื่อมใสและศรัทธาของประชาชนจากทั่วประเทศ ประดิษฐานอยู่ ณ วัดบางพลีใหญ่ใน (5) มีขนมพื้นบ้านและอาหารพื้นเมือง ได้แก่ ขนมสายบัว ขนมกะลา และปลาสลิดแดดเดียว (6) มีการละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ การเล่นกังหัน เมล็ดมะม่วง การแข่งเรือมาดและการเล่นมวยทะเล โดยอัตลักษณ์ที่ยังคงดำรงอยู่ในชุมชน ได้แก่ อัตลักษณ์การมีวิถีชีวิตแบบแม่ค้าชุมชนตลาดริมน้ำ การมีแบบแผนอาคารสถาปัตยกรรมแบบโบราณ การมีประเพณีรับบัว การมีหลวงพ่อโต การมีอาหารพื้นเมืองคือปลาสลิดแดดเดียว ส่วนอัตลักษณ์ที่สูญหายไปจากชุมชนไม่มีการรื้อฟื้นกลับมา ได้แก่ อัตลักษณ์ขนมพื้นบ้านคือขนมสายบัว และขนมกะลา และอัตลักษณ์การละเล่นพื้นบ้าน คือ การเล่นกังหันเมล็ดมะม่วง และอัตลักษณ์ที่สูญหายไปแล้วจากชุมชนแต่มีการรื้อฟื้นกลับมาให้คงอยู่ภายในชุมชน และมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป โดยนำมาอยู่ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในงานประเพณีของชุมชน ได้แก่ อัตลักษณ์การละเล่นพื้นบ้านคือการแข่งเรือมาดและการเล่นมวยทะเล โดยประเพณีรับบัวถือว่าเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีความโดดเด่นและเข้มแข็งที่สุดมีพลังศักยภาพที่แฝงอยู่ และสามารถนำมาเป็นทุนในการพัฒนาชุมชนในอนาคตได้ต่อไป

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำเสนอความหมายและความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

ความหมายและความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative tourism) (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2556) ถือได้ว่าเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (new Travel paradigm) ของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จากการท่องเที่ยวแบบเดิมในยุคแรก ๆ ที่ให้ความสนใจกับการพักผ่อนหย่อนใจ (sun-sea-sex tourism) มาสู่การเดินทางท่องเที่ยวในยุคที่สอง ที่ให้ความสนใจกับวัฒนธรรม (cultural Tourism) และใส่ใจกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว (sustainable Tourism) และยุคที่สาม ในกระแสการท่องเที่ยวที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative Tourism) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่คำนึงถึงความยั่งยืนเป็นสำคัญ โดยเน้นย้ำถึงความผูกพัน (engaged) ของนักท่องเที่ยว (ผู้มาเยือน-visitor-guest) กับผู้ถูกท่องเที่ยว (เจ้าบ้าน-host) ประสบการณ์แท้/ปฏิบัติการจริงที่มาจากการเรียนรู้ในพื้นที่ท่องเที่ยว (active participation) และเป็นผลให้เกิดความจดจำ-ประทับใจอย่างลึกซึ้ง ในพื้นที่ของการท่องเที่ยว (understanding specific cultural of the place)

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีศักยภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 (1993) โดย Pearce and Butler แต่ยังไม่มีการนิยามที่ชัดเจน ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2542 ได้มีการนำความคิดเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในเขตตัวเองและเขตชนบทด้วยการจัดการท่องเที่ยวเชิงหัตถกรรม (crafts tourist) ในประเทศฟินแลนด์ ประเทศกรีซ และประเทศโปรตุเกสในปี พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2542 (Richards, 1998, 2005 อ้างถึงในฐิริวัจน์ เดชอุ่ม, 2556, น. 340)

Richards and Raymond (2000, 2006 อ้างถึงในฐิริวัจน์ เดชอุ่ม, 2556, น.340) ได้กำหนดนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ว่า หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างจริงจัง สอดคล้องกับลักษณะของสถานที่ที่ไปเยือน ต่อมา Richards and Wilson (2006) ได้ขยายความนิยามเดิมในแง่ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องมาจากการดึงเอาทักษะ (skills) ความเชี่ยวชาญ (expertise) ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี (traditions) มานำเสนอในรูปแบบประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในให้กับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

สำหรับประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้กำหนดนิยามของ "การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)" ว่าหมายถึง "การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้าง

มูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น"

จุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทยเริ่มจากปี พ.ศ.2544 (ค.ศ.2001) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มีความตกลงว่าด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม (The UNESCO Universal declaration of cultural diversity) เพื่อยอมรับให้มีการกำหนดมาตรฐานนานาชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการพิทักษ์รักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการสนทนาระหว่างวัฒนธรรม โดยในปีต่อมา UNESCO ได้ริเริ่มโครงการพันธมิตรระดับโลกเพื่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม (global alliance for cultural diversity) เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นจริงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปี พ.ศ.2547 (ค.ศ.2004) เพื่อดำเนินการสนับสนุนนโยบายส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโลก UNESCO จึงเสนอโครงการ “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์” (the creative cities network) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (creative Industries) ที่จะนำไปสู่รูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับนานาชาติ ในภาคประชาชน เอกชน สาธารณะและประชาคม เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก มีทั้งหมด 7 กลุ่ม เมืองหนึ่งเมืองใดที่จะเข้าร่วมเป็นเมืองสร้างสรรค์ (creative city) ภายใต้การประกาศรับรองโดยยูเนสโกจะต้องเลือกเสนอตนเองได้เพียงประเภทเดียวเท่านั้นจากกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ 1) วรรณกรรม (literature) 2) งานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน (crafts and folk art) 3) งานออกแบบ (design) 4) ดนตรี (music) 5) อาหาร (gastronomy) 6) ภาพยนตร์ (cinema) 7) สื่อศิลปะ (media arts)

โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO นอกจากจะมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาในระดับนานาชาติและเพื่อตั้งหลักตอรับกับผลกระทบในระดับโลกโดย ความพยายามที่จะเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้ว ยังได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ในการสร้างการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ (creating new tourism opportunities) ที่นักท่องเที่ยวจะสามารถรับและเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเมื่อนั้นๆ ทั้งวัฒนธรรมในลักษณะที่จับต้องได้และเป็นนามธรรม (tangible and intangible cultural) โดยผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเอง โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวแนวใหม่ของ UNESCO จึงเน้นถึงความผูกพัน (engaged) ความจริงแท้ผ่านประสบการณ์ (authentic experience) ซึ่งเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะทางวัฒนธรรมของเมืองที่ไปเยือน (active understanding of the specific cultural features of a place)

รากฐานการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทยเกิดจากการส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (creative) ของรัฐบาลผ่านโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน "หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์" หรือโอท็อป (One Tambol Qne Product) และมีการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมที่เรียกว่า หมู่บ้านการท่องเที่ยวโอท็อป (Otop tourist village) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจนโดยถือว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ประเภทสืบทอดทางวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างเป็นทางการนับแต่นั้น

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะสะท้อนศักยภาพ (Tourism Western Australia, 2008 ; วิสาข์ สอดตระกูล, 2558) ที่ควรต้องมีให้ครบถ้วนภายในพื้นที่ตามทฤษฎี 5A ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจหรือจุดท่องเที่ยว (Attraction) เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์ สร้างขึ้น เชิง ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
2. กิจกรรม (Activities) เช่น เดินป่า ส่องสัตว์ การชมแสง สี เสียง ใน สถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ เป็นต้น
3. การเข้าถึง (Access) หมายถึง สภาพการเข้าถึงจากสถานที่หนึ่ง ไปยังสถานที่หนึ่ง โดย เที่ยวบิน รถโดยสารสาธารณะ เรือ หรืออื่น ๆ และสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นั้นได้ ง่าย เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เช่น ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ ระบบสาธารณูปโภค สถาน รักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ตู้เอทีเอ็ม เป็นต้น

5. ที่พัก (Accommodation) เช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ เป็นต้น

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, น. 60-69) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสะท้อนศักยภาพหรือความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (2) ความสะดวกในการเข้าถึง (3) ความประทับใจ และ (4) องค์ประกอบของการบริการ

วิวัฒน์ชัย บุญยกศักดิ์ (2550 อ้างถึงใน ปาณิฉัตร สิงห์ศักดิ์ ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2556) ได้นำเสนอองค์ประกอบที่เป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

วิภา ศรีระทุ (2551) องค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มี ลักษณะเฉพาะ หรือ ความเป็นเอกลักษณ์

2. องค์ประกอบด้านการจัดการคือ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง การจัดการควบคุมกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาเรื่องความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่ โอกาสการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรและประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง หรือสนใจจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

อนึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ดังที่ได้กล่าวมามีองค์ประกอบไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. จุดท่องเที่ยว (Attraction) มีลักษณะที่ความสวยงาม มีลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. กิจกรรม (Activities) มีความหลากหลายและความสร้างสรรค์ของกิจกรรมในพื้นที่ โอกาสการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

3. การเข้าถึง (Access) มีการเข้าถึงได้สะดวกและปลอดภัย ทั้งสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองหรือตัวชุมชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities และ Accommodation) มีการอำนวยความสะดวก ทั้งที่พักแรม ระบบสาธารณสุข โภค การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย

นอกจากองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับวางแผนการสื่อสารและการสร้างประสบการณ์กับกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากการเป็นผู้รับ (passive consumer) เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ร่วมสร้าง (active consumer)

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน (ภูริวัจน์ เดชอ่อม, 2556, น. 331) ได้แก่

1. การค้นหาอัตลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อาศัยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้นการเริ่มต้นค้นหาอัตลักษณ์หรือการเรียนรู้ตนเอง ครอบคลุมการวิเคราะห์ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีชีวิต ศิลปะ ประเพณี ภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชาติ ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจในคุณค่าวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การสร้างรากฐานที่เข้มแข็งและจุดยืนที่มุ่งมั่นของชุมชน วิธีการค้นหาอัตลักษณ์และการทำความเข้าใจในคุณค่าทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นสามารถนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ได้

2. การสร้างความโดดเด่นและความแตกต่าง การหาค้นหาความโดดเด่นหรือการสร้างเอกลักษณ์ (uniqueness) รวมถึงการสร้างความแตกต่าง (differentiation) จึงเป็นการป้องกันการถูกลอกเลียนแบบ และทำให้นักท่องเที่ยวจำแนกลักษณะเฉพาะแต่ละชุมชน รวมทั้งก่อให้เกิดความยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวม

3. การหยั่งรู้ความต้องการของตลาดในเชิงลึก การเรียนรู้หรือทำความเข้าใจการตลาดการท่องเที่ยวยุคใหม่ต้องปรับไปสู่การทำความเข้าใจในเชิงลึกหรือการหยั่งรู้ เพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว (customer insight) โดยการสังเกตการณ์เชิงบริบท (contextual observation) เช่น การสังเกตรูปแบบการใช้ชีวิต (lifestyle) พฤติกรรมการบริโภค และปฏิกิริยาตอบสนอง การเข้าถึงข้อมูลหลากหลายวิธีในเชิงลึกจะทำให้กรอบความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง

4. การเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การเสริมคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวจะใช้ออกแบบตั้งแต่การออกแบบแนวคิด (concept design) ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ (product and packaging design) ออกแบบบริการ (service design) และการออกแบบประสบการณ์ (experience design) เช่น การสร้างเรื่องราว การสาธิตการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างการรับรู้หรือตระหนักถึงคุณค่า

5. การปรับเปลี่ยนกลวิธีในการพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงการมุ่งขายผลิตภัณฑ์แบบมวลชน (mass product) มาเป็นการส่งมอบคุณค่าด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง (tailor-made product)

จากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวจึงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนคนต้นน้ำเขาปูที่มีความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยว หากแต่ยังมีความห่วงหาพันภัยการและวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่จะช่วยในการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ทินกฤต รุ่งเมือง (2558) การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพของการดำเนินการและความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด (2) เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด (3) เพื่อทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด (4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมเครือข่าย กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เอกสาร แนวทาง แนวทางการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพของการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทวารวดี 40 จังหวัด นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การเรียนรู้และกิจกรรมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.59 และมีความต้องการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณีคิดเป็นร้อยละ 18.85 แลท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ

13.09 ตามลำดับ (2) การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้รูปแบบชื่อ “KRNS-NONGKHAOModel” (3) ผลการทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามโครงสร้างเพื่อความสมดุลตามหลักธรรมชาติ ภิบาล ทำให้สมาชิกทราบถึงแนวทางการกระจายรายได้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และถอดบทเรียน พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม มีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ชุมชน ผู้บริหารในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวภายในและภายนอกชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ระดับชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ

หัวข้อ ทวีแสง (2555) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลางเทศบาลนครยะลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลาง เทศบาลนครยะลา (2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำสมาคมเกษตรกร ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียงต่อการมีส่วนร่วมและศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลาง เทศบาลนครยะลา (3) ศึกษาสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยเข้าร่วมมหรหกรรมแข่งขันนกเขาชวาเสียง ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลาง เทศบาลนครยะลา (4) กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลาง เทศบาลนครยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้านอุปสงค์ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยเข้าร่วมมหรหกรรมแข่งขันนกเขาชวาเสียงจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและไคแอสควร์ (chi-square) การทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ของ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาด้านอุปทาน ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำสมาคมเกษตรกรจำนวน 5 ราย ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียงจำนวน 6 ราย รวมเป็น 11 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์เชิงพรรณนาด้วยการอธิบายความ

ผลการศึกษา พบว่า (1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลางเทศบาลนครยะลา มีศักยภาพและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำสมาคมเกษตรกรเสียงภาคใต้ ตลอดจนผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียงให้ความสำคัญกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำสมาคมเกษตรกรเสียงภาคใต้ และผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนมากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล ส่วนผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียงให้ความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการวางแผน มากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล (3) ภาพรวมของสิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้ง 7 ด้านมีผลอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านบุคลากร ราคา กระบวนการให้บริการ ผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่าย ลักษณะทางกายภาพ และการส่งเสริมการตลาด และ (4) การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์ควรสร้างสรรค์บุคลากรอย่างมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ยกยกระดับมาตรฐานกระบวนการให้บริการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ คิดแปลก คิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ บูรณาการเทคโนโลยี ช่องทางการจัดจำหน่ายให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาลักษณะทางกายภาพเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนากระบวนการส่งเสริมการตลาดอย่างสร้างสรรค์

สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน (2556) ทำการวิจัยเรื่องทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อ.ปากพลี จ.นครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทุนทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน อ.ปากพลี และเพื่อนาเสนอกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสำรวจ ภาคสนาม การสนทนากลุ่มการสังเกตผลการวิจัยพบว่าชาวไทยพวน อ.ปากพลี มีทุนทางสังคมที่เด่นชัดคือทุนทางภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรม ประกอบกับความเป็นมิตรไมตรีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ชาวไทยพวน อ.ปากพลีมีทุนมนุษย์ที่เข้มแข็ง ข้อเสนอแนะคือให้ชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแบบพักค้าง โดยใช้กลยุทธ์สร้างความแตกต่างผานการเรียนรู้

ปิรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ในขั้นแรกใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เป็นแนวสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่ และนักวิชาการ ในอำเภอสวนผึ้ง จำนวน 17 คน และในขั้นตอนที่ 2 เป็นการ จัดสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่ และนักวิชาการ ในอำเภอสวนผึ้ง จำนวน 12 คน ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อตัวแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง จะเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอสวนผึ้ง จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสินค้าหรือบริการ รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ คงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน นำมาซึ่งแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวในกลุ่มลูกค้าคุณภาพให้สามารถมาท่องเที่ยวและเรียนรู้ สร้างความประทับใจในการท่องเที่ยว เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชน และผู้ลงทุน ทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้งนั้นเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ นำเสนอ องค์กรประกอบของยุทธศาสตร์ 9 องค์กรประกอบ คือ PESS+DIMPE โดยองค์กรประกอบภายนอกเป็น องค์กรประกอบการจัดการคุณภาพ ได้แก่ (1) ผลสัมฤทธิ์ (2) ประสิทธิภาพ (3) มาตรฐาน (4) ความพึงพอใจ และ องค์กรประกอบภายใน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ได้แก่ (5) พื้นที่ท่องเที่ยว (6) นวัตกรรม (7) บุคลากร (8) กระบวนการ (9) เศรษฐกิจ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริง

เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality : AR) เป็นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 จัดเป็นแขนงหนึ่งของงานวิจัยด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ว่าด้วยการเพิ่มภาพเสมือนของโมเดลสามมิติที่สร้างจากคอมพิวเตอร์ลงไปในพื้นที่ที่ถ่ายมาจากกล้องวิดีโอ หรือกล้องในโทรศัพท์มือถือแบบเฟรมต่อเฟรมด้วยเทคนิคทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิก ปัจจุบันเทคโนโลยีเสมือนจริงถูกนำมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม การแพทย์ การตลาด การบันเทิง การสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือนมาผนวกเข้ากับเทคโนโลยีภาพผ่านซอฟต์แวร์และอุปกรณ์เชื่อมต่อต่างๆ และแสดงผลผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือ ทำให้ผู้ใช้สามารถนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาใช้ในการทำงานแบบออนไลน์ที่สามารถโต้ตอบได้ทันทีระหว่างผู้ใช้กับสินค้าหรืออุปกรณ์ต่อเชื่อมแบบเสมือนจริงของโมเดลแบบสามมิติที่มีมุมมองถึง 360 องศา โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องไปสถานที่จริง (วสันต์ เกียรติแสงทอง พรชพล พรหมมาศ และอนุวัตร เฉลิมสกุลกิจ, 2552, น.12)

แนวคิดหลักของเทคโนโลยีเสมือนจริงคือผสานเอาโลกแห่งความเป็นจริงและความเสมือนจริงเข้าด้วยกันผ่านอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เว็บแคม คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องโดยมีซอฟต์แวร์เป็นตัวควบคุมในประมวลผลภาพอีกทีหนึ่ง ซึ่งภาพเสมือนจริงนั้นจะแสดงผลผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ หน้าจอโทรศัพท์มือถือ บนเครื่องฉายภาพหรือบนอุปกรณ์แสดงผลอื่นๆ โดยภาพเสมือนจริงที่ปรากฏขึ้นจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ได้ทันที ทั้งในลักษณะที่เป็นภาพนิ่งสามมิติในทุกมุมมอง ภาพเคลื่อนไหวลำดับกระบวนการ หรืออาจจะเป็นสื่อประสมที่มีเสียงประกอบ รูปแบบของสื่อต่างๆ ไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ที่ต้องการผลิตสื่อไปในทิศทางใด โดยกระบวนการภายในหลักของเทคโนโลยีเสมือนจริงประกอบด้วย 3 กระบวนการได้แก่

1. การวิเคราะห์ภาพ (image analysis) เป็นขั้นตอนการ ค้นหา marker จากภาพที่ได้จากกล้องแล้วสืบค้นจากฐานข้อมูล (marker database) ที่มีการเก็บข้อมูลขนาดและรูปแบบของ marker เพื่อนำมาวิเคราะห์รูปแบบของ marker
2. การคำนวณค่าตำแหน่งเชิง 3 มิติ (pose estimation) ของ marker เทียบกับกล้อง
3. กระบวนการสร้างภาพสองมิติจากโมเดลสามมิติ (3D rendering) เป็นการเพิ่มข้อมูลเข้าไปในภาพโดยใช้ค่าตำแหน่งเชิง 3 มิติที่คำนวณได้จนได้ภาพเสมือนจริง

เทคโนโลยีเสมือนจริงมีองค์ประกอบ (วสันต์ เกียรติแสงทอง พรชพล พรหมมาศ และอนุวัตร เฉลิมสกุลกิจ, 2552, น.8)

1. AR Code หรือตัว marker ใช้ในการกำหนดตำแหน่งของวัตถุ
2. eye หรือ กล้องวิดีโอ กล้องเว็บแคม กล้องโทรศัพท์มือถือ หรือ ตัวจับ sensor อื่นๆ ใช้มองตำแหน่งของ AR code แล้วส่งข้อมูลเข้า AR engine
3. AR engine เป็นตัวส่งข้อมูลที่สามารถอ่านได้ผ่านเข้าซอฟต์แวร์หรือส่วนประมวลผล เพื่อแสดงเป็นภาพต่อไป
4. display หรือ จอแสดงผล เพื่อให้เห็นผลข้อมูลที่ AR engine ส่งมาให้ในรูปแบบของภาพ หรือ วิดีโอ หรืออีกวิธีอื่นๆ เช่น เราสามารถรวมกล้อง AR engine และจอภาพ เข้าด้วยกันในอุปกรณ์เดียว เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือ web application ที่แสดงผลภาพทันที

เทคโนโลยีเสมือนจริงสามารถแบ่งประเภทได้ตามรูปแบบการนำเทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับอุปกรณ์ได้ดังนี้

1. แบบที่ใช้ภาพสัญลักษณ์ (AR code, marker, image-based) การวิเคราะห์ภาพโดยอาศัย marker เป็นหลักในการทำงานผ่านซอฟต์แวร์ควบคุมแล้วประมวลออกมาเป็นภาพสามมิติ
2. แบบที่ใช้ระบบพิกัด (location-based) ใช้งานผ่านระบบสมาร์ตโฟน โดยการใช้กล้องกวาดไปยังบริเวณใกล้เคียง สิ่งของหรือวัสดุอื่นๆ แล้วแอปพลิเคชันจะประเมินตำแหน่งในขณะนั้นและภาพที่มองเห็น และให้ข้อมูลที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
3. แบบจำลองเมืองตามลักษณะจริงๆ บน application on smart phone/web-based เป็นเทคโนโลยีล่าสุดที่สามารถจำลองเมืองใหญ่ๆ ทั้งเมืองออกมาเป็นแผนที่ทางภูมิศาสตร์แบบสามมิติได้อย่างรวดเร็ว (C3 technology)

พื้นฐานหลักในการทำงานของเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) จำเป็นต้องรวบรวมหลักการของการตรวจจับการเคลื่อนไหว (motion detection) การตรวจจับการเต้นหรือการเคาะ (beat detection) การจดจำเสียง (voice recognize) และการประมวลผลภาพ (image processing) โดยนอกจากการตรวจจับการเคลื่อนไหวผ่าน motion detect แล้วการตอบสนองบางอย่างของระบบผ่านสื่ออื่นนั้นต้องมีการตรวจจับเสียงของผู้ใช้และประมวลผลด้วยหลักการ beat detection เพื่อให้เกิดจังหวะในการสร้างทางเลือกแก่ระบบ เช่น เสียงในการสั่งให้ตัว interactive media ทำงาน

ทั้งนี้การสั่งการด้วยเสียงจัดว่าเป็นเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) และในส่วนของประมวลผลภาพนั้นเป็นส่วนเสริมจากงานวิจัยซึ่งเป็นส่วนย่อยของเทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) เพราะเน้นไปที่การทำงานของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligent: AI) ในการสื่อสารกับผู้ให้บริการผ่านสีและรูปภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ระยะที่ 2 การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ระยะที่ 3 การประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

โดยแต่ละขั้นตอนการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การศึกษอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ
  2. คัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
  3. ศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
- โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 32 คน ได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 4 คน
- (2) ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 14 คน ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จากแต่ละหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน
- (3) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มในชุมชน จำนวน 3 คน
- (4) ตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน

1.2 ข้อมูลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนักวิชาการ จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน
- (2) ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 15 คน ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จากแต่ละหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน
- (3) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มในชุมชน จำนวน 5 คน
- (4) นักวิชาการในพื้นที่จำนวน 5 คน

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์โดยเป็นบุคคลที่ทราบความเป็นมาและความสำคัญของสถานที่รวมทั้งกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดเลือก จำนวน 8 คน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย (1) การสัมภาษณ์การศึกษาอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (2) การจัดเวทีประชาคมเพื่อคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และ (3) การสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีวิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(1) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการคำว่า "อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" ดังนี้

อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่แสดงตัวตนของชุมชน ที่ชาวชุมชนมีส่วนร่วมกัน จนทำให้ชาวชุมชนตระหนักถึงลักษณะร่วมของชุมชน หรือเกิดสำนึกร่วมว่าชุมชนของเรามีลักษณะแตกต่างไปจากชุมชนอื่นอย่างไร จนนำไปสู่การยอมรับซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นธรรมเนียมประเพณีของชุมชนที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนและมีความต่างจากชุมชนอื่น โดยแบ่งวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค

(4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการท้าทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

(2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างครอบคลุมประเด็นวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการท้าทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

(3) นำแบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยดัชนี CVI (content validity index : CVI) ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) เกณฑ์การพิจารณาค่าสัดส่วนตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Shrock & Coscarelli, 2007 อ้างถึงใน กฤษยากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2558)

ความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหาในมิติของความสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีน้ำหนักคะแนน 4 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกัน

ระดับ 2 หมายถึง จำเป็นต้องแก้ไขมากหรือสอดคล้องกันค่อนข้างน้อย

ระดับ 3 หมายถึง จำเป็นต้องแก้ไขเล็กน้อยหรือสอดคล้องกันค่อนข้างมาก และ

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องกันมาก

ความชัดเจน ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหาในมิติของความชัดเจน มีน้ำหนักคะแนน 4 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 หมายถึง ไม่มีความชัดเจน

ระดับ 2 หมายถึง จำเป็นต้องแก้ไขมากหรือมีความชัดเจนค่อนข้างน้อย

ระดับ 3 หมายถึง จำเป็นต้องแก้ไขเล็กน้อยหรือมีความชัดเจนค่อนข้างมาก และ

ระดับ 4 หมายถึง มีความชัดเจนมาก

ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีผลการพิจารณาเป็นระดับ 1 และ 2 จะถูกตัดสินว่า ไม่มีความตรงเชิงเนื้อหา และผลการพิจารณาเป็นระดับ 3 และ 4 จะถูกตัดสินว่า มีความตรงเชิงเนื้อหา การคำนวณค่า CVI ก็คือ สัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ผลพิจารณาเป็น 3 และ 4 นั่นเอง

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า มีดัชนี CVI ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) อยู่ระหว่าง .60-1.00 เช่นเดียวกัน

(4) ปรับปรุงแก้ไขประเด็นการสัมภาษณ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นโดยกำหนดเป็นคำถามนำตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และทำสำเนาเพื่อเตรียมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ชื่อสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทร.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

คำถามนำ

11. คนเขาปูมีการสื่อสารและภาษาที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
21. คนเขาปูมีลักษณะท่าทางการแสดงออกแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
22. คนเขาปูมีการแต่งกายแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
31. คนเขาปูรับประทานอาหารที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
32. คนเขาปูมีนิสัยการบริโภคที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
41. คนเขาปูมีการจัดการเวลาแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
42. คนเขาปูมีสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เด่นชัดหรือไม่ อย่างไร
05. คนเขาปูการตอบแทนและการทักทายที่แตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
06. คนเขาปูความสัมพันธ์กันในลักษณะใด มีความแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
07. คนเขาปูค่านิยมและบรรทัดฐานแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
08. คนเขาปูความรู้สึกรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่างแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
09. คนเขาปูการพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้แตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
10. คนเขาปูความเชื่อและทัศนคติแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร

ภาพที่ 3.1 แบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ พัทลุง

2.2 การจัดเวทีประชาคมเพื่อคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(1) นำเสนอวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีประชาคม กล่าวคือ "เพื่อคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง"

(2) นำเสนออัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ตามวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

(3) ดำเนินการประชุมกลุ่มเล็ก 5 กลุ่มๆ ละ 6 คน โดยมีการจัดองค์ประกอบของสมาชิกแต่ละกลุ่มให้ประกอบไปด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน ผู้นำที่เป็นทางการ 3 คน ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ 1 คน และนักวิชาการในพื้นที่ 1 คน เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตของพื้นที่ตำบลเขาปู โดยให้ระบุ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยว

ตารางที่ 3.1 แบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาปู่

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	หมายเหตุ
...			
...			
...			

(4) ผู้วิจัยนำเสนอเกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ดังนี้

เกณฑ์ชุดที่ 1 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ในมิติ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบสนองและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ มีความโดดเด่นและความแตกต่างหรือมีเอกลักษณ์ (uniqueness) ที่ชัดเจน

เกณฑ์ชุดที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นั้นเป็นไปตามองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ควรต้องมีให้ครบถ้วนภายในพื้นที่ตามทฤษฎี 5A ได้แก่

1. จุดท่องเที่ยว (Attraction) มีลักษณะที่ความสวยงาม มีลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. กิจกรรม (Activities) มีความหลากหลายและสร้างสรรค์ของกิจกรรมในพื้นที่ โอกาสการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

3. การเข้าถึง (Access) มีการเข้าถึงได้สะดวกและปลอดภัย ทั้งสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลามาจากตัวเมืองหรือตัวชุมชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities และ Accommodation) มีการอำนวยความสะดวกทั้งที่พักแรม ระบบสาธารณูปโภค การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย

(5) แต่ละกลุ่มนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มใหญ่ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นวิพากษ์คัดเลือกตามเกณฑ์การสะท้อนอัตลักษณ์และศักยภาพที่กำหนดไว้ และร่วมกันกำหนดลำดับความพร้อม

ตารางที่ 3.2 แบบสำรวจกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเขาปู่

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	อัตลักษณ์	ศักยภาพ	ลำดับความพร้อม
...					
...					
...					

2.3 แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(1) กำหนดนิยามคำว่า "กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" ดังนี้

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หมายถึง การปฏิบัติการการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากการเป็นผู้รับ (*passive consumer* เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ร่วมสร้าง (*active consumer*) เน้นถึงความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้านเป็นผลให้เกิดความประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(2) กำหนดตัวชี้วัดเพื่อเป็นประเด็นในการศึกษาสาระของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ดังนี้

ตารางที่ 3.3 นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวชี้วัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัดกิจกรรม	หมายเหตุ
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หมายถึง การปฏิบัติการการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยเปลี่ยนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวจากการเป็นผู้รับ (<i>passive consumer</i> เป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ร่วมสร้าง (<i>active consumer</i>) เน้นถึงความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้านเป็นผลให้เกิดความประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง	สะท้อนอัตลักษณ์	(1)
	เปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้รับเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ร่วมสร้าง	(2)
	สร้างความผูกพันและ	(3)
	ความประทับใจอย่างลึกซึ้ง	

(3) สร้างแบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีประเด็นชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสะท้อนอัตลักษณ์ โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และแนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ

แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ชื่อสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทร.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ที่ตั้ง.....

.....

ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว.....

.....

การสะท้อนอัตลักษณ์.....

.....

โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว.....

.....

.....

แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ.....

.....

.....

ภาพที่ 3.2 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(4) นำแบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยดัชนี CVI (content validity index : CVI) ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) เกณฑ์การพิจารณาค่าสัดส่วนตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Shrock & Coscarelli, 2007 อ้างถึงในกฤษฎากาญจน์ โตพิทักษ์, 2558)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า มีดัชนี CVI อยู่ระหว่าง .80-1.00 และปรับปรุงภาษาของข้อรายการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ใช้การวิเคราะห์อุปนัยและนำเสนอตามวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่ม ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ใช้การวิเคราะห์อุปนัยและนำเสนอเป็นความเรียงตามประเด็นลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสะท้อนอัตลักษณ์ โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และแนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ

ระยะที่ 2 การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2. ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3. ปรับปรุงพัฒนาต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลเพื่อสร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ รายงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1

1.2 แหล่งข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน คือ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้จากการเลือกแบบมีวัตถุประสงค์จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นปราชญ์ชาวบ้านชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2. วิธีการสร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การสร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีวิธีการดังนี้

2.1 วิเคราะห์รายงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ

2.3 วิเคราะห์องค์ประกอบของต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

2.4 สร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามด้วยแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน โดยมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 กำหนดนิยามคำว่า "ผลการตรวจสอบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" ดังนี้

ผลการตรวจสอบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หมายถึง คุณสมบัติของต้นแบบสื่อที่สะท้อนความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน

(2) กำหนดตัวชี้วัดคุณสมบัติของต้นแบบสื่อที่สะท้อนความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน

(3) สร้างแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีข้อรายการครอบคลุมความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทาง
วัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

1. คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวถ้ำสาย

คุณสมบัติของสื่อ	ความถูกต้อง เหมาะสมเชิงเทคนิค						ความเป็นไปได้ ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับ ความต้องการ ชุมชน				
	มากที่สุด<->น้อยที่สุด						มากที่สุด<->น้อย ที่สุด					มากที่สุด<->น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ																
02 การตอบสนอง ของมาร์กเกอร์																
03 การตอบสนอง ของวิดีโอ																
04																

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างแบบประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และ
คุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

(3) นำแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยดัชนี CVI (content validity index : CVI) ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) เกณฑ์การพิจารณาค่าสัดส่วนตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Shrock & Coscarelli, 2007 อ้างถึงในกฤษฎาภาณุจันน์ โทพิทักษ์, 2558)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า มีดัชนี CVI ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) เท่ากับ 1 และ ความชัดเจน (clarity) อยู่ระหว่าง .60-1.00 และปรับปรุงรายการคำถามที่ซ้ำซ้อนให้ถามเพียงประเด็นเดียว และใช้ภาษาให้มีความชัดเจน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย และนำเสนอเป็นความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ในมิติของความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.49 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50-2.49 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50-3.49 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50-4.49 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50-5.00 หมายถึง มีความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนอยู่ในระดับมาก

ระยะที่ 3 การประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. นำต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปใช้กับนักท่องเที่ยวที่มีบริบทหลากหลาย

2. ปรับปรุงพัฒนาต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบโควต้า โดยเลือกนักท่องเที่ยวที่มีบริบทแตกต่างกัน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมมิติของคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ โดยมีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 กำหนดนิยามคำว่า "ผลการประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง" ดังนี้

ผลการประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง หมายถึง คุณสมบัติของต้นแบบสื่อที่สะท้อนคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ

2.2 กำหนดตัวชี้วัดคุณสมบัติของต้นแบบสื่อที่สะท้อนคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ

2.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีข้อรายการครอบคลุมคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์
และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
(นักท่องเที่ยว)

.....

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของสื่อ
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

คุณลักษณะของสื่อ	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
01 การใช้งานได้สะดวก					
02 การเข้าไปใช้ระบบได้พร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน					
03 มาร์กเกอร์ตอบสนองได้ตามเวลาที่เหมาะสมสามารถเชื่อมต่อ การแสดงผลวิดีโอได้					
04 มาร์กเกอร์เชื่อมต่อแสดงผลวิดีโอได้อย่างราบรื่น					
.....					

ตอนที่ 3 คุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

คุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ	มากที่สุด<----->น้อย ที่สุด				
	5	4	3	2	1
01 สื่อสามารถสื่อสารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว					
02 สื่อสามารถสื่อสารสภาพโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว					
03 สื่อสามารถสื่อสารลักษณะของกิจกรรมท่องเที่ยว					
.....					

ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างแบบประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และ
คุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง (สำหรับนักท่องเที่ยว)

2.4 นำแบบสอบถามเพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยดัชนี CVI (content validity index : CVI) ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) เกณฑ์การพิจารณาค่าสัดส่วนตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (Shrock & Coscarelli, 2007 อ้างถึงในกฤษฎากาญจน์ โต้พิทักษ์, 2558)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า มีดัชนี CVI ในมิติความสอดคล้องสัมพันธ์กัน (relevance) และ ความชัดเจน (clarity) อยู่ระหว่าง .60-1.00 ทั้งสองมิติ และปรับปรุงรายการคำถามบางรายการที่ถามซ้ำซ้อนให้เหลือเพียงข้อรายการเดียว และแยกรายการคำถามที่ถามซ้ำซ้อนให้มีเพียงรายการคำถามละประเด็น รวมทั้งปรับปรุงการใช้ภาษาให้มีความชัดเจน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ในมิติของคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารประเด็น (1) ที่ตั้ง (2) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว (3) การสะท้อนอัตลักษณ์ (4) โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.49 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50-2.49 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในค่อนข้างน้อย
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50-3.49 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50-4.49 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในค่อนข้างมาก
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50-5.00 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยการพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 3 ผลการประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

1.1 ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และนำเสนอตามวิธีเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่าง 10 กลุ่ม (Edward T. Hall อ้างถึงใน ศิรินาถ ปิ่นทองพันธ์, 2546) ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบแทนและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 32 คน ได้แก่ (1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 4 คน (2) ผู้นำที่เป็นทางการ จำนวน 14 คน ได้แก่ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จากแต่ละหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน (3) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำกลุ่มในชุมชน จำนวน 3 คน (4) ตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย นำเสนอเป็นความเรียง ซึ่งสรุปประเด็นที่สะท้อนอัตลักษณ์ได้ ดังนี้

(1) ระบบการสื่อสารและภาษา

อัตลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นใต้ โดยคนเขาปู้จะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ค่อนข้างจะบริสุทธิ์กว่าจังหวัดอื่นในภาคใต้ สำเนียงและลีลาการพูดของคนเขาปู้มีลักษณะหัวห้วนสั้น ขาดหางเสียง คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น

แสดงให้เห็นถึงความจริงใจ แต่อีกนัยหนึ่งก็เป็นเหตุให้คนอื่นมองว่าลักษณะนิสัยโง่เงา หยาบกระด้าง และไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ และเมื่อเปลี่ยนสถานที่ที่มีโรงรถที่จะแสดงการสื่อสารด้วยภาษาถิ่นใต้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของตน

(2) อาหารและนิสัยการบริโภค

อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ เขาปู่ยังมีวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ อาทิ น้ำเคยอดหวาน หน่าไร่ และน้ำพริกวิถีคนเชิงเขา

(3) การตอบแทนและการทักทาย

อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ การตอบแทนและการทักทายของคนเขาปู่จะสะท้อนความสนิทสนมด้วยการเรียกหรือขานชื่อดัง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความจริงใจ และตอบแทนด้วยการแสดงออกถึงการยอมรับ อาทิ การให้ความร่วมมือ การยิ้มแย้มแจ่มใส และจนถึงระยะของการแสดงออกด้วยคำพูด และการถูกเนื้อต้องตัวที่แสดงถึงความรักและเอื้ออาทรกรณีพิเศษเดียวกัน เป็นต้น

(4) ความสัมพันธ์

อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ คนเขาปู่มีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติหรือความมีที่มาอันเป็นหนึ่งเดียว โดยยึดถือตำนานแห่งขุนเขา "เขาปู่เขาย่า" วรรณกรรมมุขปาฐะที่มีบทบาทสร้างความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติ และลักษณะพื้นที่ที่ตั้งชุมชนเป็นที่ราบเชิงเขา เป็นแอ่งกระทะ หุบเขาล้อมรอบ การคมนาคมในอดีตเป็นไปด้วยความยากลำบาก คนท้องถิ่นดั้งเดิมเรียกว่า "ชุมชนหนีนาย" จึงทำให้การไปมาหาสู่กับคนนอกชุมชนเป็นได้ด้วยความยากลำบาก การก่อตั้งครอบครัวจึงจำกัดอยู่ภายในชุมชน

(5) ค่านิยมและบรรทัดฐาน

อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชิงเรื่องเหนือธรรมชาติ คนเขาปู่มีความผูกพันกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ "ตาปู่" ถือเป็นสิ่งเคารพนับถือและบูชา ชุมชนใช้ผีตัวแทนแห่งบรรพชน เป็นกุศโลบายอันแยบยลที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชนให้อยู่ในกฎระเบียบ ข้อตกลงของชุมชน ยึดมั่นในความดีงาม รวมทั้งยึดมั่นกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

(6) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้

อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ คนเขาปู่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ เรียนรู้ที่จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติ เคารพและหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากลักษณะพื้นที่ตั้งชุมชนเป็นที่ราบเชิงเขา เป็นแอ่งกระทะ หุบเขาล้อมรอบ การคมนาคมในอดีตเป็นไปด้วยความยากลำบาก การแลกเปลี่ยนผลผลิตกับชุมชนภายนอกเป็นไปได้ยาก วิถีชีวิตของคนเขาปู่ตั้งแต่ครั้งอดีตตราบนานจนปัจจุบันจึงพึ่งพิงกับผลผลิตจากทรัพยากรป่าไม้แห่งเทือกเขาบรรทัด เช่น ไม้เนื้อดี หวาย ครั่ง น้ำผึ้งป่า และผลหมากรากไม้พื้นถิ่นจากสวนสมรมในการดำรงชีวิต ป่าไม้จึงเป็นมรดกอันล้ำค่าของชุมชน สะท้อนได้จาก "ประเพณีการบวชป่า" ที่ชุมชนสืบทอดมาจากบรรพชน

(7) ความเชื่อและทัศนคติ

อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน เขาปู่เป็นกลุ่มนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ ทั้งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโนราโรงครูและโนรา นาฏกรรมที่สืบสารวิถีผู้คนเชิงเขาบรรทัดพัทลุงที่นำมาซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราที่มีผลต่อการดำรงชีวิต อาทิ เชื่อว่าให้หายจากโรคได้ เชื่อว่าสามารถช่วยเหลือให้สมปรารถนา ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์อัตลักษณ์ของคนเขาปู่ได้ดังนี้ (1) อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ (2) อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ (3) อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ (4) อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ (5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ (7) อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน

ซึ่งจะใช้ไปเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อไป

1.2 ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะจังหวัดพัทลุง เริ่มจากการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวในขอบเขตของพื้นที่ตำบลเขาปู่ โดยระดมความคิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบไปด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน ผู้นำที่เป็นทางการ 2-3 คน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ 1 คน และนักวิชาการในพื้นที่ 1 คน ซึ่งในเบื้องต้นสามารถรวบรวมแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมการท่องเที่ยวจำแนกตามหมู่บ้านได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ตำบลเขาปู่

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	ศูนย์การเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ชุมชน
หมู่ที่ 1 บ้านโพธิ์ไธ	น้ำตกเหรียญทอง	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ เทียว น้ำตก ดูนก ชมพรรณไม้ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	ป่าชุมชนเทือกเขาบรรทัด
หมู่ที่ 2 บ้านใสประคู้	ถ้ำลอด	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 40 ไร่
	ถ้ำสาย	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	
หมู่ที่ 3 บ้านควนลม			สวนสมรม

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	ศูนย์การเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ชุมชน
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งยุง	อ่างเก็บน้ำวังเลน	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	ฝายมีชีวิต กลุ่มเครื่องแกงทำมือ
หมู่ที่ 5 บ้านด่าน			ศูนย์การเรียนรู้การปลูกสละ 70 ไร่ การแปรรูปสละลอยแก้ว กลุ่มน้ำยาง
หมู่ที่ 6 บ้านเหรียญงาม	จุดชมวิวกวนไข่หัด	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการเจ้าแม่กวนอิม	อาหารพื้นบ้าน
หมู่ที่ 7 บ้านเขาป่าแห้ว	ศาลทวดแห้ว	นมัสการทวดแห้ว	กลุ่มดอกไม้จันทน์ กลุ่มออมทรัพย์ เกษตรกร
หมู่ที่ 8 บ้านป่าตอ	น้ำตกพญานคร	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	OTOP กล้วยไข่แก้ว สวนปาล์ม
	ถ้ำฤๅษี	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	การแปรรูปสมุนไพร
หมู่ที่ 9 บ้านโนนวัง	อุทยานแห่งชาติเขาปู่ เขาย่า	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ เที่ยวน้ำตก ดูนก ชมพรรณไม้	กลุ่มจักสาน ดอกไม้กวาด
	ถ้ำมัจฉาปลาวน	ศึกษาธรรมชาติ ดูปลา ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	
	จุดชมวิวม้าฝิ่ง	ศึกษาธรรมชาติ ชมวิวม้าฝิ่ง ทิวทัศน์ถ่ายภาพ	
	ถ้ำน้ำ ถ้ำมิด (สำนักสงฆ์ถ้ำเพชร)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ	
หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะ ปรารค์			
หมู่ที่ 11 บ้านเขาปู่	ถ้ำเทวดา	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	ขนมเงินเส้นสด
	วัดถ้ำเก่า (พระสามพี่น้อง)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ	

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	ศูนย์การเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้ชุมชน
		นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	
	ถ้ำรินนิมิตร (ถ้ำตาปู่)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	

นอกจากนี้ พบว่า มีประเพณีท้องถิ่นของตำบลเขาปู่ในรอบปีสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ปฏิทินประเพณีท้องถิ่นตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง

เดือน	วันเดือน	ประเพณี	ความสำคัญ
มกราคม เดือนยี่			
กุมภาพันธ์ เดือนสาม			
มีนาคม เดือนสี่			
เมษายน เดือนห้า	วันที่ 13-15	สงกรานต์ และรดน้ำ ผู้สูงอายุ	การแสดงออกถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ บิดา มารดา และญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ โดยทำการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่นับถือ ทั้งนี้เพื่อเป็นศิริมงคลแก่ลูกหลาน นอกจากนี้มีการเล่นสาดน้ำ การประกวดเทพีสงกรานต์ การประกวดอาหารพื้นถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรักสามัคคีของคนในชุมชน
พฤษภาคม	ขึ้นหกค่ำ เดือนหก	โนรารำ ถวาย	บ้านที่มีบรรพบุรุษเคยเป็นโนรา บรรดาลูกหลานต่างหาโนรารำถวาย เรียกว่า โนราโรงครู คือ รำแบบโบราณ หรือ รำ 12 ท่า พร้อมกับบอกกล่าวบรรพบุรุษหรือคนในชุมชนเรียกว่า ตายายให้ช่วยดูแลรักษาลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุข
มิถุนายน เดือนเจ็ด			
กรกฎาคม เดือนแปด	แรมหนึ่งค่ำ เดือนแปด	หล่อเทียน พรรษา	ฤดูกาลเข้าพรรษา แรมหนึ่งค่ำเดือนแปดจนถึงขึ้นสิบห้าค่ำเดือนสิบเอ็ด กำหนดให้ภิกษุจำพรรษาในวัดใดวัดหนึ่งตลอดเวลา 3 เดือน ซึ่งระหว่างนั้นพระภิกษุสงฆ์จำเป็นต้องใช้เทียนไว้สำหรับจุดบูชาให้ตลอดพรรษา พุทธศาสนิกชนจึงร่วมใจหล่อเทียนถวาย ซึ่ง

เดือน	วันเดือน	ประเพณี	ความสำคัญ
			ชาวเขาปู้จะหล่อเทียนโดยใช้กระบอกไม้ไผ่ก่อนเข้าพรรษาหนึ่งสัปดาห์
สิงหาคม เดือนเก้า		งานชาวสวน ชุมชนเขาปู้	งานแสดงผลไม้ในท้องถิ่นที่ อบต.เขาปู้ได้จัดกิจกรรมและการแสดงมากมาย ร่วมกับช่วงเทศกาลผลไม้ในท้องถิ่นที่นำมาประกวดและจำหน่าย
กันยายน เดือนสิบ		ทำบุญเดือน สิบ	วันรับส่งตายาย คนในชุมชนจะไปรวมกันที่วัดเพื่อร่วมพิธีทางศาสนารับและส่งตายาย ถือเป็นประเพณีทำบุญให้แก่บรรพบุรุษของชุมชน
ตุลาคม เดือนสิบเอ็ด	แรมหนึ่งค่ำ เดือนสิบเอ็ด	ตักบาตรเท โว	วันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จจากการจำพรรษาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หรือเทวโลกเพื่อเทศนาพระอภิธรรมปิฎกโปรดพระพุทธมารดาและเทวดามาสู่เมืองมนุษย์ ประชาชนต่างไปเฝ้าเพื่อทำบุญตักบาตรกันอย่างเนื่องแน่นจนเป็นประเพณีสืบต่อกันมา
พฤศจิกายน เดือนสิบสอง			
ธันวาคม เดือนอ้าย			

สำหรับการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นั้น มีเกณฑ์การคัดเลือกสองชุดด้วยกัน ได้แก่ เกณฑ์ชุดที่ 1 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ในมิติ (1) อัตลักษณ์ของการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ (2) อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ (3) อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ (4) อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ (5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ (7) อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอโนราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน และเกณฑ์ชุดที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง นั้นเป็นไปตามองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ควรต้องมีให้ครบถ้วนภายในพื้นที่ ได้แก่

1. จุดท่องเที่ยว (Attraction) มีลักษณะที่ความสวยงาม มีลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. กิจกรรม (Activities) มีความหลากหลายและความสร้างสรรค์ของกิจกรรมในพื้นที่ โอกาสการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
3. การเข้าถึง (Access) มีการเข้าถึงได้สะดวกและปลอดภัย ทั้งสภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองหรือตัวชุมชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities และ Accommodation) มีการอำนวยความสะดวก ทั้งที่พัก แรม ระบบสาธารณูปโภค การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย

การคัดเลือกได้ให้แต่ละกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นวิพากษ์ คัดเลือกตามเกณฑ์ การสะท้อนอัตลักษณ์และศักยภาพที่กำหนดไว้ และร่วมกันกำหนดลำดับโดยพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งในระยะแรกจะเริ่มคัดเลือกจากแหล่งท่องเที่ยวก่อน ส่วนแหล่งการเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ และประเพณีจะดำเนินการต่อไปในระยะต่อไป ซึ่งมีผลการคัดเลือกดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	เกณฑ์ชุดที่ 1 อัตลักษณ์							เกณฑ์ชุดที่ 2 ศักยภาพ				ลำดับความ พร้อม
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	
หมู่ที่ 1 บ้านโพธิ์เล	น้ำตกเหียงทอง	เดินป่าศึกษาธรรมชาติ เทียว น้ำตก ดูนก ชมพรรณไม้ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ						/		/	/			1/2
หมู่ที่ 2 บ้านไสประดู่	ถ้ำลอด	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ						/				/	/	1/2
	ถ้ำสาย	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์					/	/		/	/	/	/	(1) 2/4
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งยุง	อ่างเก็บน้ำวังเลน	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ								/		/	/	-/3
หมู่ที่ 6 บ้านเหียงงาม	จุดชมวิวกวนไข่หัด	ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการเจ้าแม่กวนอิม					/	/		/	/	/	/	(1) 2/4
หมู่ที่ 7 บ้านเขาป่าแห้ว	ศาลทวดแห้ว	นมัสการทวดแห้ว					/			/		/		1/2
หมู่ที่ 8 บ้านป่าตอ	น้ำตกพญานคร	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ						/		/	/			1/2
	ถ้ำฤาษี	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์					/	/		/	/	/	/	(1) 2/4

หมู่ที่	แหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว	เกณฑ์ชุดที่ 1 อัตลักษณ์							เกณฑ์ชุดที่ 2 ศักยภาพ				ลำดับความ พร้อม	
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4		
หมู่ที่ 9 บ้านในวัง	อุทยานแห่งชาติเขา ปู่เขาย่า -ถ้ำมัจฉาปลาวน	ศึกษาธรรมชาติ ชมพรรณ ไม้ ดูปลา ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ							/		/	/	/	/	(3) 1/4
	-จุดชมวิวดาฝั่ง	ศึกษาธรรมชาติ ชมวิวดาฝั่ง ทิวทัศน์ถ่ายภาพ							/		/	/	/	/	(3) 1/4
	ถ้ำน้ำ ถ้ำมืด (สำนักสงฆ์ถ้ำเพชร)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ							/		/				1/1
หมู่ที่ 11 บ้านเขาปู่	ถ้ำเทวดา	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์					/	/		/	/	/			(2) 2/3
	วัดถ้ำเก่า (พระสามพี่น้อง)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์					/	/		/	/	/			(2) 2/3
	ถ้ำรินนิมิตร (ถ้ำตา ปู่)	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ถ่ายภาพ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์					/	/		/					2/1

จากตาราง 4.3 ผลจากการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่จะนำไปพัฒนาเป็นสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีดังนี้ กลุ่มที่อยู่ลำดับแรก ได้แก่ ถ้ำสาย จุดชมวิวควนไช่หัด ถ้ำถาซี กลุ่มที่อยู่ลำดับที่สอง ได้แก่ ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า และกลุ่มที่อยู่ลำดับที่สาม ได้แก่ ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวผาผึ้ง รวมเป็น 7 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

1.3 ผลการศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

การศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง 7 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ถ้ำสาย จุดชมวิวควนไช่หัด ถ้ำถาซี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวผาผึ้ง ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาและปราชญ์ชุมชน 8 คน เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระของกิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวให้ครอบคลุมประเด็นชื่อแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้ง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสะท้อนอัตลักษณ์ โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว และแนวทางการสร้างความผูกพันหรือประทับใจ มีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.4 รายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่า ทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว	การสะท้อนอัตลักษณ์	โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว	แนวทางการสร้างความผูกพันหรือประทับใจ
ถ้ำสาย	หมู่ที่ 2 บ้านไสประดู่	ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	(5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อสร้างจุดสนใจ
จุดชมวิวกวนไผ่หุด	หมู่ที่ 6 บ้านเหรียญงาม	ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	(5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกิจกรรมสัมพันธ์ครอบครัว	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อสร้างจุดสนใจ สร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ครอบครัว สร้างกิจกรรมที่จะส่งเสริมหรือสะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
ถ้ำฤาษี	หมู่ที่ 8 บ้านป่าตอ	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	(5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อสร้างจุดสนใจ

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว	การสะท้อนอัตลักษณ์	โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว	แนวทางการสร้างความผูกพันหรือประทับใจ
ถ้ำเทวดา	หมู่ที่ 11 บ้านเขาปู่	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	(5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อสร้างจุดสนใจ
วัดถ้ำเก่า	หมู่ที่ 11 บ้านเขาปู่	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	(5) อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ (6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ศึกษาธรรมชาติ ชมทิวทัศน์ นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อสร้างจุดสนใจ สร้างกิจกรรมที่จะส่งเสริมหรือสะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
ถ้ำมัจฉาปลา วน	หมู่ที่ 9 บ้านในวัง	ศึกษาธรรมชาติ ชมพรรณไม้ ดูปลา ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ	(6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ศึกษาธรรมชาติ ชมพรรณไม้ ดูปลา ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดสนใจ สร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ครอบครัว
จุดชมวิิวผาผึ้ง	หมู่ที่ 9 บ้านในวัง	ศึกษาธรรมชาติ ชมวิว ผาผึ้ง ทิวทัศน์ ถ่ายภาพ	(6) อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ	ศึกษาธรรมชาติ ชมวิวผาผึ้ง ทิวทัศน์ ถ่ายภาพ	เรื่องเล่าความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างจุดสนใจ สร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ครอบครัว สร้างกิจกรรมที่จะส่งเสริมหรือสะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ 4.4 พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน คนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการคัดเลือก เมื่อพิจารณาจัดกลุ่มตามลักษณะกิจกรรม สามารถแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวม่าฝิ่ง และจุดชมวิวกวนไข่หุด และกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้แก่ ถ้ำสาย ถ้ำถาซี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า โดยเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื้อสิ่งเหนือธรรมชาติ และอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำสาย ถ้ำถาซี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า และจุดชมวิวกวนไข่หุด ส่วนถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวม่าฝิ่งจัดเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

ตอนที่ 2 ผลการออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยวิเคราะห์จากรายงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการคัดเลือก 7 แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ถ้ำสาย จุดชมวิวกวนไข่หุด ถ้ำถาซี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวม่าฝิ่ง

เมื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า ลักษณะสื่อควรนำเสนอเป็นเรื่องราวกิจกรรม และให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับลักษณะของสื่อเสมือนจริงใช้เทคโนโลยี AR (Augment Reality) โดยมีองค์ประกอบสื่อสิ่งพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยวเขาปู่ และสื่อวีดิทัศน์ 7 เรื่องใช้งานผ่าน HP reveal application มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 4.2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ตำบลเขาปู่ 2

โดยมีผลการตรวจสอบเชิงเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประเมินสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่ามะนะ จังหวัดพัทลุง 7 แห่ง ได้แก่ ถ้ำสาย จุดชมวิวกวนไข่หัด ถ้ำฤๅษี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำแก้ว ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวมัจฉา มีประเด็นการประเมินด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชนมี ผลดังนี้

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ
จังหวัดพัทลุง (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความต้องการ ของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
ถ้าสาย	4.57	0.57	มาก	4.37	0.72	ค่อนข้างมาก	4.40	0.56	ค่อนข้างมาก
จุดชมวิวกวมน้ำ	4.67	0.61	มาก	4.67	0.48	มาก	4.40	0.56	ค่อนข้างมาก
ถ้าถ้ำ	4.53	0.63	มาก	4.50	0.57	มาก	4.43	0.68	ค่อนข้างมาก
ถ้าหาด	4.50	0.63	มาก	4.33	0.66	ค่อนข้างมาก	4.47	0.63	ค่อนข้างมาก
ถ้าเก่า	4.43	0.50	ค่อนข้างมาก	4.40	0.50	ค่อนข้างมาก	4.37	0.61	ค่อนข้างมาก
ถ้ามีจลพาน	4.23	0.68	ค่อนข้างมาก	4.43	0.57	ค่อนข้างมาก	4.33	0.61	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.5 คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง พบว่า คุณสมบัติด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (± 0.61) และความเป็นไปได้ทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (± 0.51) อยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก และคุณสมบัติด้านการตอบสนองกับความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (± 0.50) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

รายละเอียดของแต่ละสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ดังตาราง 4.6-4.12

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวถ้ำสาย (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรมการ ท่องเที่ยวถ้ำสาย	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
02 การตอบสนองของ มาร์กเกอร์	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
03 การตอบสนองของ วิดีโอ	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
04 การสื่อสารของวิดีโอ	4.80	0.45	มาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยายของ วิดีโอ	4.80	0.45	มาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
06 การสื่อสารของสื่อ สิ่งพิมพ์	4.60	0.55	มาก	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
รวม	4.57	0.57	มาก	4.37	0.72	ค่อนข้างมาก	4.40	0.56	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.6 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำสาย ด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 (± 0.57) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการสื่อสารของวิดีโอและเสียงบรรยายของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.80 (± 0.45) เท่ากัน อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (± 0.72) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปทางปฏิบัติด้านการสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (± 0.56) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนองต่อความต้องการชุมชนด้านการตอบสนองของวิดีโอและการเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวจุดชมวิวกวนโขง (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวจุดชมวิวกวนโขง	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.80	0.45	มาก	4.60	0.55	มาก
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.80	0.45	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
03 การตอบสนองของวิดีโอ	5.00	0.00	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
04 การสื่อสารของวิดีโอ	5.00	0.00	มาก	4.60	0.55	มาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ	4.80	0.45	มาก	5.00	0.00	มาก	4.60	0.55	มาก
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
รวม	4.67	0.61	มาก	4.67	0.48	มาก	4.40	0.56	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.7 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจุดชมวิวกวนโขงด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 (± 0.61) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการตอบสนองของวิดีโอ และการสื่อสารของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 5.00 (± 0.00) เท่ากัน อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 (± 0.48) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปทางปฏิบัติด้านเสียงบรรยายของวิดีโอค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 5.00 (± 0.00) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (± 0.56) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนองต่อความต้องการชุมชนด้านการตอบสนองของวิดีโอและการเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวถ้ำถ้ำถ้ำ (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรมการ ท่องเที่ยวถ้ำถ้ำถ้ำ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
02 การตอบสนองของ มาร์กเกอร์	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
03 การตอบสนองของ วิดีโอ	4.80	0.45	มาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก
04 การสื่อสารของ วิดีโอ	4.80	0.45	มาก	4.80	0.45	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยายของ วิดีโอ	4.60	0.55	มาก	4.80	0.45	มาก	4.80	0.45	มาก
06 การสื่อสารของสื่อ สิ่งพิมพ์	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
รวม	4.53	0.63	มาก	4.50	0.57	มาก	4.43	0.68	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.8 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำถ้ำถ้ำด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (± 0.63) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการตอบสนองของวิดีโอ และการสื่อสารของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.80 (± 0.45) เท่ากัน อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 (± 0.57) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติด้านการสื่อสารของวิดีโอและเสียงบรรยายของวิดีโอ ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.80 (± 0.45) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (± 0.68) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนองต่อความต้องการชุมชนด้านเสียงบรรยายของวิดีโอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวถ้ำเทวดา (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวถ้ำ เทวดา	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก
02 การตอบสนอง ของมาร์กเกอร์	4.60	0.55	มาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
03 การตอบสนอง ของวิดีโอ	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
04 การสื่อสารของ วิดีโอ	4.60	0.55	มาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
05 เสียงบรรยายของ วิดีโอ	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.60	0.55	มาก
06 การสื่อสารของ สื่อสิ่งพิมพ์	4.60	0.55	มาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
รวม	4.50	0.63	มาก	4.33	0.66	ค่อนข้างมาก	4.47	0.63	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.9 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำเทวดาด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 (± 0.63) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการตอบสนองของมาร์กเกอร์ การสื่อสารของวิดีโอ และการสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.60 (± 0.55) เท่ากัน อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (± 0.66) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติด้านเสียงบรรยายของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 (± 0.63) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนองของมาร์กเกอร์ การสื่อสารของวิดีโอ และเสียงบรรยายของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยววัดถ้ำแก้ว (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยว วัดถ้ำแก้ว	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
02 การตอบสนอง ของมาร์กเกอร์	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
03 การตอบสนอง ของวิดีโอ	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก
04 การสื่อสารของ วิดีโอ	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยาย ของวิดีโอ	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
06 การสื่อสารของ สื่อสิ่งพิมพ์	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก
รวม	4.43	0.50	ค่อนข้างมาก	4.40	0.50	ค่อนข้างมาก	4.37	0.61	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.10 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยววัดถ้ำแก้วด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (± 0.50) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปได้ทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (± 0.50) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติด้านการสื่อสารของวิดีโอค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (± 0.61) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวถ้ำมัจฉาปลาวาน (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยว ถ้ำ มัจฉาปลาวาน	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.40	0.89	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
02 การตอบสนอง ของมาร์กเกอร์	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
03 การตอบสนอง ของวิดีโอ	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
04 การสื่อสารของ วิดีโอ	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยายของ วิดีโอ	3.80	0.45	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
06 การสื่อสารของ สื่อสิ่งพิมพ์	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก	4.20	0.84	ค่อนข้างมาก
รวม	4.23	0.68	ค่อนข้างมาก	4.43	0.57	ค่อนข้างมาก	4.33	0.61	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.11 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวถ้ำมัจฉาปลาวานด้านความ ถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (± 0.68) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการเข้าถึงระบบ การตอบสนองของวิดีโอ การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.40 (± 0.55) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (± 0.57) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติด้านการ ตอบสนอง การสื่อสาร และเสียงบรรยายของวิดีโอค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก และการ ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (± 0.61) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนอง ของระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวจุดชมวิวผาผึ้ง (n=7)

สื่อส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวจุดชม วิวผาผึ้ง	ความถูกต้องเหมาะสมเชิง เทคนิค			ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ			การตอบสนองกับความ ต้องการของชุมชน		
	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย	$\bar{X}$	SD	แปล ความหมาย
01 การเข้าถึงระบบ	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก
02 การตอบสนอง ของมาร์กเกอร์	4.00	0.71	ค่อนข้างมาก	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
03 การตอบสนอง ของวิดีโอ	4.60	0.55	มาก	4.60	0.55	มาก	4.60	0.55	มาก
04 การสื่อสารของ วิดีโอ	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.20	0.45	ค่อนข้างมาก
05 เสียงบรรยายของ วิดีโอ	4.00	0.71	ค่อนข้างมาก	4.80	0.45	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
06 การสื่อสารของ สื่อสิ่งพิมพ์	4.60	0.55	มาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก	4.40	0.55	ค่อนข้างมาก
รวม	4.37	0.61	ค่อนข้างมาก	4.53	0.51	มาก	4.43	0.50	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.12 พบว่า คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจุดชมวิวผาผึ้งด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (± 0.61) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคด้านการเข้าถึงระบบ การตอบสนองของวิดีโอ การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับมี 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก ส่วนความเป็นไปทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (± 0.51) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติด้านเสียงบรรยายของวิดีโอ ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.80 (± 0.45) อยู่ในระดับมาก และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (± 0.50) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก การตอบสนองของระบบและการตอบสนองของวิดีโอมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.60 (± 0.55) อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n=30)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
-ชาย	13	43.30
-หญิง	17	56.70
อายุ		
-ต่ำกว่า 20 ปี	17	56.66
-20-29 ปี	9	30.00
-30-49 ปี	2	6.67
-50-59 ปี	2	6.67
ที่อยู่อาศัย		
-ในจังหวัดพัทลุง	7	23.33
-นอกจังหวัดพัทลุง	23	76.67
จุดประสงค์การท่องเที่ยว		
-พักผ่อนหย่อนใจ	18	60.00
-นมาศึกษาค้นคว้า	8	26.67
-เรียนรู้แหล่งเรียนรู้	4	13.33
มาท่องเที่ยวเขาปู่ครั้งแรก		
-ใช่	18	60.00
-ไม่ใช่	12	40.00

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า นักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.70 อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.66 รองลงมาคืออายุอยู่ระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากนอกรัฐพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 76.67 นักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจคิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือมานมาศึกษาค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 26.67 และส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเขาปู่เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 60.00

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณลักษณะของสื่อ (n=30)

คุณลักษณะของสื่อ	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
01 การใช้งานได้สะดวก	4.00	1.08	ค่อนข้างมาก
02 การเข้าไปใช้ระบบได้พร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน	3.77	0.97	ค่อนข้างมาก
03 มาร์กเกอร์ตอบสนองได้ตามเวลาที่เหมาะสมสามารถเชื่อมต่อการแสดงผลวิดีโอได้	3.87	0.97	ค่อนข้างมาก
04 มาร์กเกอร์เชื่อมต่อแสดงผลวิดีโอได้อย่างราบรื่น	3.90	1.00	ค่อนข้างมาก
05 วิดีโอตอบสนองได้ตามเวลาที่เหมาะสม	3.87	0.97	ค่อนข้างมาก
06 การแสดงผลวิดีโอราบรื่นไม่ติดขัด	3.77	0.97	ค่อนข้างมาก
07 สื่อทำให้ท่านรู้สึกมีประสบการณ์ร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.87	0.94	ค่อนข้างมาก
08 ข้อความบรรยายสื่อสารให้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยว	3.73	0.98	ค่อนข้างมาก
09 แผนที่สื่อสารที่ตั้งโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวได้	4.00	1.05	ค่อนข้างมาก
10 แผนที่สื่อสารลักษณะหรือจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวได้	4.00	1.05	ค่อนข้างมาก
รวม	3.88	0.87	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.14 คุณลักษณะของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยรวมมีผลการประเมินเท่ากับ 3.88 (± 0.87) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คุณลักษณะของสื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การใช้งานได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (± 1.08) แผนที่สื่อสารที่ตั้งโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (± 1.05) และสื่อสารลักษณะหรือจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (± 1.05) ผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ (n=30)

คุณลักษณะของสื่อ	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
01 สื่อสามารถสื่อสารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว	4.10	1.03	ค่อนข้างมาก
02 สื่อสามารถสื่อสารสภาพโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว	3.87	0.97	ค่อนข้างมาก
03 สื่อสามารถสื่อสารลักษณะของกิจกรรมท่องเที่ยว	3.90	1.03	ค่อนข้างมาก
04 สื่อสามารถสื่อสารถึงอัตลักษณ์การรู้จักและห่วงแหน ธรรมชาติของคนต้นน้ำคลองท่าแนะ	3.90	0.96	ค่อนข้างมาก
05 สื่อสามารถสื่อสารถึงอัตลักษณ์การเคารพสิ่งเหนือ ธรรมชาติของคนต้นน้ำคลองท่าแนะ	3.80	1.00	ค่อนข้างมาก
06 สื่อสามารถสื่อสารกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้	3.83	0.99	ค่อนข้างมาก
07 สื่อสามารถสื่อสารให้ท่านเห็นโอกาสในการร่วมกิจกรรม หรือสร้างกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวได้	3.97	1.03	ค่อนข้างมาก
08 สื่อสามารถสื่อสารให้ท่านประทับใจกับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวได้	3.90	1.06	ค่อนข้างมาก
รวม	3.91	0.87	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.15 คุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยรวมมีผลการประเมินเท่ากับ 3.91 (± 0.87) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คุณลักษณะของสื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สื่อสามารถสื่อสารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (± 1.03) ผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อกับเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50)

ผลการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความพึงพอใจ -3.50	n	mean rank	sum of rank	Z	p
คุณลักษณะ ของสื่อ	3.87	0.87	negative ranks	7 ^a	17.36	121.50	-2.078*	.019
	3.50	0.00	positive ranks	22 ^b	14.25	313.50		
			Ties	1 ^c				
คุณภาพในการ ทำหน้าที่การ สื่อสารของสื่อ	3.91	0.87	negative ranks	5 ^a	22.00	110.00	-2.328*	.010
	3.50	0.00	positive ranks	24 ^b	13.54	325.00		
			Ties	1 ^c				

* $p < .01$ ^aผลการประเมิน < 3.50 ^bผลการประเมิน > 3.50 ^cผลการประเมิน = 3.50

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อกับเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50) พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 (± 0.87) และ 3.91 (± 0.87) มีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 2 สรุปผลการออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 3 สรุปผลการประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

สรุปผล

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(1) ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมดังนี้ อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ จุดชมวิวกวนไข่หอด จุดชมวิวดาฝั่ง ถ้ำมัจฉาปลาวน วัดถ้ำเก่า ถ้ำเทวดา ถ้ำฤาษี และถ้ำสาย แหล่งท่องเที่ยวที่เชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการคัดเลือก เมื่อพิจารณาจัดกลุ่มตามลักษณะกิจกรรม สามารถแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวดาฝั่ง และจุดชมวิวกวนไข่หอด และกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้แก่ ถ้ำสาย ถ้ำฤาษี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า โดยเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ และอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำสาย ถ้ำฤาษี ถ้ำเทวดา วัดถ้ำเก่า และจุดชมวิวกวนไข่หอด ส่วนถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวดาฝั่งจัดเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

ตอนที่ 2 สรุปผลการออกแบบต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(2) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นสื่อเสมือนจริงใช้เทคโนโลยี AR (Augment Reality) แบบเต็มรูปประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยวเขาปู่ และสื่อวีดิทัศน์ ใช้งานผ่าน HP reveal application โดยมีคุณสมบัติด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิคมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.37 (\pm 0.61)$ และความเป็นไปได้ทางปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.53 (\pm 0.51)$ อยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก และคุณสมบัติด้านการตอบสนองกับความต้องการของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.43 (\pm 0.50)$ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 3 สรุปผลการประเมินต้นแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง

(3) ผลการประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีดังนี้

3.1 ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อโดยรวมเท่ากับ $3.88 (\pm 0.87)$ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คุณลักษณะของสื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ใช้งานได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.00 (\pm 1.08)$ แผนที่สื่อสารที่ตั้งโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.00 (\pm 1.05)$ และสื่อสารลักษณะหรือจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.00 (\pm 1.05)$ ผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

3.2 ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีผลการประเมินคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง โดยรวมมีผลการประเมินเท่ากับ $3.91 (\pm 0.87)$ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คุณลักษณะของสื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สื่อสามารถสื่อสารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $4.10 (\pm 1.03)$ ผลการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

3.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของสื่อ และคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อกับการประเมินระดับค่อนข้างมาก (3.50) พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $3.87 (\pm 0.87)$ และ $3.91 (\pm 0.87)$ มีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

(1) ชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง มีอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมดังนี้ อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตลักษณ์อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาอัตลักษณ์ที่เรียนรู้จากความแตกต่าง 10 กลุ่ม Edward T. Hall (อ้างถึงใน ศิรินาถ ปิ่นทองพันธุ์, 2546) ได้แก่ (1) ระบบการสื่อสารและภาษา (2) ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย (3) อาหารและนิสัยการบริโภค (4) เวลาและความสำนึก (5) การตอบสนองและการทักทาย (6) ความสัมพันธ์ (7) ค่านิยมและบรรทัดฐาน (8) ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง (9) การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ (10) ความเชื่อและทัศนคติ และอัตลักษณ์ของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ดังกล่าว มีทั้งอัตลักษณ์ที่จับต้องได้ ได้แก่ อาหารพื้นถิ่นที่มีคุณค่ากับสุขภาพ และอัตลักษณ์ที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ อัตลักษณ์การใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตลักษณ์การทักทายที่เปิดเผยและจริงใจ อัตลักษณ์ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ อัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ อัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ อัตลักษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับครุหมอนโรราที่มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอินทรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ (2558, น.551) ที่ทำการวิจัยอัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทองจังหวัดสุพรรณบุรี แล้วพบว่า มีทั้งอัตลักษณ์ที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ อัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องได้ของชุมชนเมืองโบราณ อุทอง ได้แก่ (1) มีผังเมืองโบราณเป็นรูปวงรี มีคูน้ำคันดินล้อมรอบสภาพภูมิศาสตร์ด้านหนึ่งเป็นภูเขาอีกด้านหนึ่ง เป็นน้ำ (2) มีหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแรกเริ่ม (3) มีโบราณสถาน เช่น เจดีย์ วัด (4) มีโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปสมัยทวารวดี ธรรมจักร ลูกปัด (5) มีมรดกทางวัฒนธรรมชาติ คือสวนหินธรรมชาติพุนางาค ส่วนอัตลักษณ์ที่มีลักษณะจับต้องไม่ได้ ได้แก่ (1) มีประเพณีตักบาตรเทโว-โรหณะ ณ วัดเขาทำเทียม (2) มีประเพณีลอยกระทงสวรรค์ 12 นักษัตร ณ วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม (3) มีเทศกาลกินเจและงานงิ้วของชาวไทยเชื้อสายจีน (4) มีพิธีกรรมไหว้ผีเจ้านาย ผีเทวดาและงานประเพณีแห่ธงสงกรานต์ของลาวครั้ง (5) มีประเพณี วัฒนธรรมชาติพันธุ์ 5 ชนเผ่าอุทอง ได้แก่ ไทยพื้นถิ่น ไทยจีน ไทยเวียง ไทยทรงดำ และลาวครั้ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสริมศักดิ์ ขุนพล (2558, น.83) ที่พบว่า ชุมชนเกาะยอ มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมตามความเชื่อเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ความเชื่อที่ผูกพันกับศาสนา และความเชื่อที่ผูกพันกับการดำรงชีวิตและทำมาหากิน

(2) ผลการคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ จุดชมวิวกวนไข่หุด จุดชมวิวม่าฝิ่ง ถ้ำมัจฉาปลาวน วัดถ้ำเก่า ถ้ำเทวดา ถ้ำฤาษี และถ้ำสาย แหล่งท่องเที่ยวที่เชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ที่ได้รับการคัดเลือก เมื่อพิจารณาจัดกลุ่มตามลักษณะกิจกรรมสามารถแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำมัจฉาปลาวน จุดชมวิวม่าฝิ่ง และจุดชมวิวกวนไข่หุด และกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้แก่ ถ้ำสาย ถ้ำฤาษี ถ้ำเทวดา วัด

ถ้าเก่า โดยเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ค่านิยมและบรรทัดฐานเชื้อสิ่งเหนือธรรมชาติ และอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ถ้าสาย ถ้าถาษี ถ้าเทวดา วัดถ้าเก่า และจุดชมวิวกวนไข่หัด ส่วนถ้ามีจฉาปลาวน จุดชมวิวม้าฝิ่งจัดเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านจิตใจและการเรียนรู้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอัตลักษณ์ดังกล่าวจะสะท้อนเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้พัฒนาศักยภาพผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้อย่างจริงจัง (Richards and Raymond, 2000, 2006 อ้างถึงในภูริวัจน์ เดชอุ่ม, 2556, น.340) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสริมศักดิ์ ขุนพล (2558, น.83) ที่พบว่า อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชนเกาะยอสามารถนำไปสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวได้ (เสริมศักดิ์ ขุนพล, 2558, น.83) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิรมล ชมหวาน (2557, น.1) ที่พบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ สืบทอดต่อกันมาจนเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนสามารถนำมาเป็นทุนในการพัฒนาชุมชนต่อไปในอนาคตได้

(3) ต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นสื่อเสมือนจริงใช้เทคโนโลยี AR (Augment Reality) แบบเต็มรูปแบบประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์แผนที่ท่องเที่ยวเขาปู่ และสื่อวีดิทัศน์ ใช้งานผ่าน HP reveal application โดยมีคุณสมบัติด้านความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค และความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ อยู่ในระดับค่อนข้างมากถึงมาก และคุณสมบัติด้านการตอบสนองกับความต้องการของชุมชน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีผลการประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพในการทำหน้าที่การสื่อสารของสื่อจากนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมีค่าสูงกว่าเกณฑ์การประเมินระดับค่อนข้างมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการพัฒนาสื่อได้คำนึงถึงความต้องการจำเป็นของชุมชนจากการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ และตัวแทนประชาชนจากแต่ละหมู่บ้าน ทั้งขั้นตอนการวิเคราะห์อัตลักษณ์และคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกที่คำนึงถึงวิธีการเรียนรู้อัตลักษณ์จากความแตกต่างตามแนวคิดของ Edward T. Hall (อ้างถึงใน ศิรินาถ ปิ่นทองพันธุ์, 2546) ได้แก่ ระบบการสื่อสารและภาษา ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย อาหารและนิสัยการบริโภค เวลาและความสำนึก การตอบแทนและการทักทาย ความสัมพันธ์ ค่านิยมและบรรทัดฐาน ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้ และความเชื่อและทัศนคติ และเกณฑ์จากองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ จุดท่องเที่ยว กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก (วิภา ศรีระทุ, 2551; Tourism Western Australia, 2008 ; วิสาข์ สอดตระกูล, 2558) จึงเป็นกิจกรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุงอย่างแท้จริง รวมทั้งการคัดสรรเลือกใช้พลังของเทคโนโลยีเสมือนจริงสร้างสรรค์สื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีการประเมินสื่อทั้งจากผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประสบการณ์ตรงผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริงซึ่งสามารถโต้ตอบกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดีโดยไม่จำเป็นต้องไปสถานที่จริง (วสันต์ เกียรติแสงทอง พรรษพล พรหมมาศ และอนุวัตร เฉลิมสกุลกิจ, 2552, น.12)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องของ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่ อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง ควรนำต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้แพร่หลาย ทั้งนี้เพื่อให้ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนในระบบและนอกระบบทดลองใช้สื่อส่งเสริมการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นการขยายผลและเผยแพร่ส่งเสริมการใช้สื่อให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการคัดสรรในการวิจัยครั้งนี้เพื่อ เป็นการส่งเสริมนโยบายท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเยาวชนนักสื่อสารส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อดิจิทัลทั้ง นักเรียนในระบบโรงเรียนและนอกระบบ

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมยิ่งขึ้นโดยการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพจนมีความพร้อม

บรรณานุกรม

- กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: เจริญทองการพิมพ์.
- กฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์ วรินธร เบญจศรี วินัส ศรีศักดิ์ดา จินตนา กลินันท์ เสาวรส ยิ่งวรรณะ คุณอนันท์ นิรมล และศิริรัตน์ สิ้นประจักษ์ผล. (2559). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำของเยาวชนลุ่มน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง*. กรุงเทพฯ : สกว.
- กุสุมา กุใหญ่. (2556). *กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ : มุมมองจิตวิเคราะห์และสังคมศาสตร์*. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://kusumakooyai.blogspot.com/2013/04/blog-post_5.html
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *รายงานการศึกษาเบื้องต้น เศรษฐกิจสร้างสรรค์*. โรงพิมพ์บริษัท บีซีเพรส (บุญชิน) จำกัด.
- โชติกา ศรีประเสริฐ. (2554). *กระบวนการออกแบบอัตลักษณ์*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://chotika51-thesis.blogspot.com/2011/07/blog-post_31.html
- ทินกฤต รุ่งเมือง (2553) "การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด" *วารสารร่วมพฤษภา*. ปีที่ 33 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย. 2558) หน้า 137-160
- ธีรยุทธ บุญมี. (2547). *ประชาสังคม*. กรุงเทพฯ : สายธาร. ชัชวาล ชุมรักษาและคุณอนันท์ นิรมล. (2560). *การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน "คนน้ำป่าเขาปู่" เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ*. กรุงเทพฯ : สกว.
- นิรมล ขมหวาน. (2557). "อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ" *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*. 14(1), 125-144.
- นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). *การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอดน์ ดีไซน์
- ปิรันธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) "การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อ
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง" *RMUTT Global Business and Economics Review*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนพฤศจิกายน 23-40.
- ปิรันธ์ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) "รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง "
Varidian E-journal, Silpakorn University. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). "การศึกษาศักยภาพและแนวทางการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโตนป่าหนัน อำเภอกวน
ควนกาลง จังหวัดสตูล" *สุทธิปริทัศน์*. 27(83), 97-112.
- พัชรี ศรีสุวรรณ และวินัย คำสุวรรณ. (2558). "การพัฒนาข้อความระบุอัตลักษณ์เพื่อสร้างตัวชี้วัดในการ
ประเมินอัตลักษณ์โรงเรียนพระราชทาน" *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 6(1), 10-18.

- ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด พันธุ์อาจ ชันรัตน์, มุทริกา พงษ์พานิช, ธนพนธ์ ตั้งตระกูล. (2553). *ระบบนวัตกรรม รายงานสาขาเพื่อการพัฒนากระบวนการเศรษฐกิจฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ภูริวัจน์ เดชอ่วม. (2556). "การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศไทย" *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับภาษาไทย*. 33(2), 331-366.
- มธุรา สวนศรี. 2559. "แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดน้ำบาง น้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ" *วารสารกระแสดนธรรม*. 17(31): 41-55.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับ ลิเคชั่นส์.
- วสันต์ เกียรติแสงทอง, พรพรรณ พรหมมาศ, อนุวัตร เฉลิมสกุลกิจ (2552). *การศึกษาเทคโนโลยีออกเมนต์ เติบโตเร็ว: กรณีศึกษาพัฒนาเกมส์ "เมมการ์ด"*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, วิชา ศิริระทุ. (2551). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์*. สารนิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิสาข์ สอตระกูล. (2558). *Service Design Force - สร้างพลังใหม่ให้การท่องเที่ยวเมืองน่าน*. Retrieved October 25, 2012.
- ศิรินาถ ปิ่นทองพันธ์.(2546). *การรับรู้และการสื่อสารในการแสดงอัตลักษณ์ความเป็นชาวใต้ของ นักศึกษาภาคใต้ ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและ สื่อสารการสื่อสาร คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ พิเชฐ สายพันธ์ อรุมา เตพละกุล และธีระ สิ้นเดชารักษ์. (2556). *การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน. (2556). *ทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อ.ปากพลี จ.นครนายก* *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* ปีที่ 16 ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม 2556
- เสริมศักดิ์ ขุนพล. (2558). "การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชนเกาะยอ" *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 28(3), 82-103.
- ห้าหาญ ทวีเส้น (2556). *การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กรณีศึกษาศูนย์กลางเศรษฐกิจนทะเลสาบ, ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dasta.or.th/creativetourism/th/creativetourism/531.html>
- อินทรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์. (2558). "อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอุทงจังหวัด สุพรรณบุรี" *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*. 8(3), 511-523.
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hall S. & du Gay P.(eds) (1996) *Questions of Cultural Identity*, London, Sage Publications.

Richards, G. and Wilson, J., 2006b: Tourism, creativity and development, Unpublished mimeo paper.

Ritzer, G. (2007). *The McDonaldization of Society* 5. Thousand oaks, CA.: Pine Forge Press.

Tourism Western Australia. (2008). *Five A's of Tourism*. Retrieved October 25, 2012.

World Tourism Organization. 2011. *UNWTO Annual Report: A Year of Recovery*. USA: PEFC. 80 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นงเยาว์ อุทุมพร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจารย์ย์ ผลประเสริฐ
3. รองศาสตราจารย์เบญจรัตน์ ศรีทองสุข
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยชนนี สิทธิชัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา รุ่งโรจน์ศิริธร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

**แบบสัมภาษณ์อัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ
คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง**

ชื่อสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทร.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

คำถามนำ

11. คนเขาปู้มีการสื่อสารและภาษาที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
21. คนเขาปู้มีลักษณะท่าทางการแสดงออกแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
22. คนเขาปู้มีการแต่งกายแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
31. คนเขาปู้รับประทานอาหารที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
32. คนเขาปู้มีนิสัยการบริโภคที่แตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
41. คนเขาปู้มีการจัดการเวลาแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
42. คนเขาปู้มีสำนึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เด่นชัดหรือไม่ อย่างไร
05. คนเขาปู้การตอบแทนและการทักทายที่แตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
06. คนเขาปู้ความสัมพันธ์กันในลักษณะใด มีความแตกต่างจากคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
07. คนเขาปู้ค่านิยมและบรรทัดฐานแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
08. คนเขาปู้ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่างแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
09. คนเขาปู้การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้แตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร
10. คนเขาปู้ความเชื่อและทัศนคติแตกต่างกับคนชุมชนอื่นหรือไม่ อย่างไร

แบบสัมภาษณ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร

ชื่อสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....เบอร์โทร.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ที่ตั้ง.....

.....

.....

.....

ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว.....

.....

.....

.....

การสะท้อนอัตลักษณ์.....

.....

.....

.....

.....

โอกาสการมีส่วนร่วมหรือร่วมสร้างของนักท่องเที่ยว.....

.....

.....

.....

แนวทางการสร้างความผูกพันหรือความประทับใจ.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์
และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร
(ผู้เชี่ยวชาญ)**

คำชี้แจง

แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะของสื่อในประเด็นความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ และการตอบสนองกับความต้องการชุมชน ขอให้ท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสื่อต่อไป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. คุณสมบัติของสื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวถ้ำสาย

คุณสมบัติของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสี่ยงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....
 .....
 .....
 .....
 .....

2. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยวจุดชมวิวกวนไข่หัด

คุณสมบัติของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<--->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

3. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยวถ้ำฤาษี

คุณสมบัติของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<--->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

4. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยวถ้ำเทวดา

คุณสมบัติของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<--->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

5. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยววัดถ้ำแก้ว

คุณสมบัตินี้ของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

6. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยวถ้ำมัจฉาปลาวน

คุณสมบัตินี้ของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

7. คุณสมบัติของสื่อส่งกิจกรรมท่องเที่ยวจุดชมวิวผาผึ้ง

คุณสมบัตินี้ของสื่อ	ความถูกต้องเหมาะสมเชิงเทคนิค					ความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ					การตอบสนองกับความ ต้องการชุมชน				
	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด					มากที่สุด<---->น้อยที่สุด					มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
01 การเข้าถึงระบบ															
02 การตอบสนองของมาร์กเกอร์															
03 การตอบสนองของวิดีโอ															
04 การสื่อสารของวิดีโอ															
05 เสียงบรรยายของวิดีโอ															
06 การสื่อสารของสื่อสิ่งพิมพ์															

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์
และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง
(นักท่องเที่ยว)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินต้นแบบสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำ คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะของสื่อและคุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ

2. แบบประเมินฯ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว คุณลักษณะของสื่อ คุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ และข้อเสนอแนะอื่นในปรับปรุงสื่อ ขอให้ท่านตอบทุกประเด็นตรงตามความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20-29 ปี 30-39 ปี
 40-49 ปี 50-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ท่านอาศัยอยู่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
4. จุดประสงค์ของการท่องเที่ยวครั้งนี้.....
5. ท่านมาเที่ยวที่เขาปู่ครั้งแรก ใช่ ไม่ใช่ (โปรดระบุ) ครั้งที่.....

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของสื่อ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

คุณลักษณะของสื่อ	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
01 การใช้งานได้สะดวก					
02 การเข้าไปใช้ระบบได้พร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน					
03 มาร์กเกอร์ตอบสนองได้ตามเวลาที่เหมาะสมสามารถเชื่อมต่อการแสดงผลวิดีโอได้					
04 มาร์กเกอร์เชื่อมต่อการแสดงผลวิดีโอได้อย่างราบรื่น					
05 วิดีโอตอบสนองได้ตามเวลาที่เหมาะสม					
06 การแสดงผลวิดีโอราบรื่นไม่ติดขัด					
07 สื่อทำให้ท่านรู้สึกมีประสบการณ์ร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยว					
08 ข้อความบรรยายสื่อสารให้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยว					
09 แผนที่สื่อสารที่ตั้งโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวได้					
10 แผนที่สื่อสารลักษณะหรือจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวได้					

ตอนที่ 3 คุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

คุณภาพของการทำหน้าที่ในการสื่อสารของสื่อ	มากที่สุด<----->น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
01 สื่อสามารถสื่อสารที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว					
02 สื่อสามารถสื่อสารสภาพโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว					
03 สื่อสามารถสื่อสารลักษณะของกิจกรรมท่องเที่ยว					
04 สื่อสามารถสื่อสารถึงอัตลักษณ์การรู้จักและหวงแหนธรรมชาติ ของคนต้นน้ำคลองท่าแนะ					
05 สื่อสามารถสื่อสารถึงอัตลักษณ์การเคารพสิ่งเหนือธรรมชาติของคน ต้นน้ำคลองท่าแนะ					
06 สื่อสามารถสื่อสารกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้					
07 สื่อสามารถสื่อสารให้ท่านเห็นโอกาสในการร่วมกิจกรรมหรือสร้าง กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวได้					
08 สื่อสามารถสื่อสารให้ท่านประทับใจกับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นในปรับปรุงสื่อ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัตินักวิจัย

ชื่อนักวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตยากาญจน์ โตพิทักษ์ Asst.Prof. KRITTAYAKAN TOPITHAK
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก	สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000 โทรศัพท์ 074-322521 e-Mail : krittayakan@hotmail.com
สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ	วิจัยเชิงปฏิบัติการ การวัดผลการเรียนรู้ การประเมินเพื่อพัฒนา การประเมินโครงการ
ชื่อนักวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คุณอนันท์ นิรมล Asst.Prof. KHUNARNAN NIRAMOL
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก	สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000 โทรศัพท์ 074-322521 e-Mail : khunarnan@hotmail.com
สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ	เทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาเครือข่าย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้